

KONVERTIT- UTREDNINGEN OCH DESS FÖLJDVERKNINGAR

Foto: Priscilla Du Preez

UTGIVEN AV:

MÄNNISKORÄTTS-
ADVOKATERNA

#rättilltro

OM RAPPORTFÖRFATTARNA

Ruth Nordström är chefsadvokat vid Skandinaviska
Människorättsadvokaterna

Rebecca Ahlstrand är advokat vid Skandinaviska
Människorättsadvokaterna

Oskar Frödin är jurist vid Skandinaviska Människorättsadvokaterna

Matilda Frimodig är jurist vid Skandinaviska Människorättsadvokaterna

Maria Gustin Bergström är civilingenjör och teolog

Christian Molk är pastor, teolog och föreståndare

REDAKTÖR

Victoria Rungrund är kommunikatör, grafisk designer och teolog

GRAFISK DESIGNER

Linnea Björk

Skandinaviska Människorättsadvokaterna är en humanjuridisk advokatbyrå som är specialiserade på mänskliga rättigheter och arbetar inom rättsområden som bland annat migrationsrätt, brottmål, familjerätt, socialrätt och förvaltningsrätt.

Denna rapport är skriven i samarbete med *#rättilltro* – ett nätverk och samarbete mellan de kristna kyrkosamfunden Pingst FFS, Equmeniakyrkan, Evangeliska Frikyrkan, Alliansmissionen och Frälsningsarmén. Syftet med *#rättilltro* är att hjälpa samfunden att "samverka i konvertitfrågan" och att vara en röst för konvertiterna och deras rätt till tro.

Detta är en nytryckning från februari 2024 med tillägg sidorna 4 - 8.

INNEHÅLL

INTRODUKTION	04
RAPPORTEN I SAMMANDRAG	09
KONVERTITUTREDNINGEN I SAMMANDRAG	13
Teoretisk bakgrund	14
Kvantitativ analys	16
Kvalitativ analys	17
Juridisk analys	18
Rapportens slutsats	19
REAKTIONER OCH EFTERVERKNINGAR AV RAPPORTEN	20
Reaktioner i samband med publikationen	21
Regerings regleringsbrev	22
Internationellt	27
Uppföljning via enkät	29
JURIDISKA EFTERVERKNINGAR, PRAXIS OCH LANDINFORMATION	37
Ny internationell praxis	38
Ny landinformation	39
Sammanställning av praxis från Migrationsöverdomstolen 2019	42
JURIDISK ANALYS OCH UPPFÖLJNING	44
Introduktion och underlag	45
Analys av Migrationsverkets beslut	47
Analys av beslut från FN:s kommitéer	58
SLUTORD	61

INTRO- DUKTION

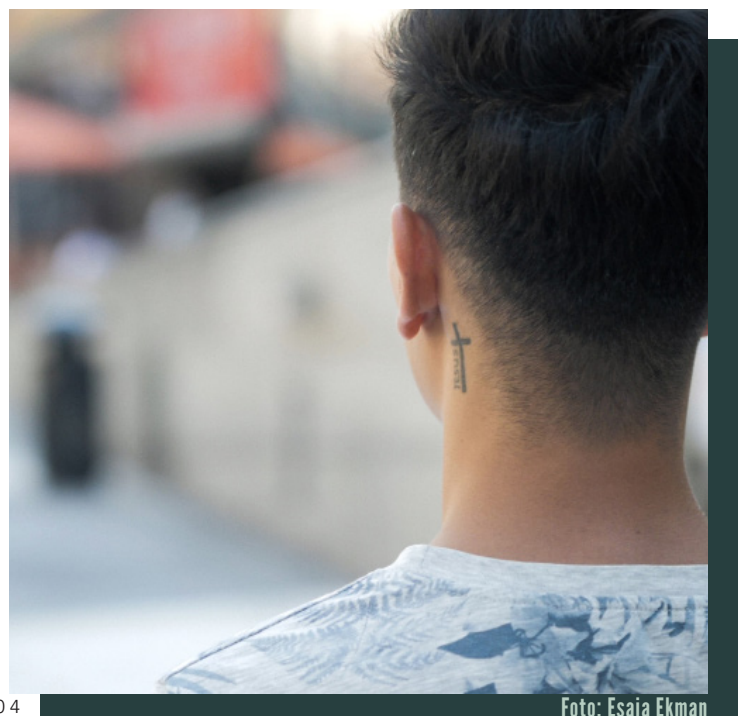
ÄR ASYLPROCESSEN FÖR KRISTNA KONVERTITER RÄTTSSÄKER?

Den 21 december 2023 gav regeringen i uppdrag till statskontoret att göra en översyn av asylprocessen och utreda behovet av tillsyn inom migrationsområdet, särskilt gällande bland annat kristna konvertiter. I översynen ska ingå att Statskontoret analyserar i vilken mån enhetlighet och rättssäkerhet upprätthålls i bedömningen av asylärenden hos Migrationsverket. Statskontoret ska även utreda om Migrationsverket har den styrning och de arbetssätt som krävs för att upprätthålla enhetlighet och rättssäkerhet i asylprövningen. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 7 oktober 2024.

I Konvertitutredningen som presenterades i mars 2019, analyserades Migrationsverkets hantering av kristna konvertiters asylprocesser och fann stora brister gällande rättssäkerheten. Konvertitutredningen utgick ifrån 619 asylsökande män och kvinnor från Afghanistan som kom till Sverige mellan 2015 och december 2018, har konverterat till kristen tro och är döpta medlemmar i en av 76 frikyrkoförsamlingar på 64 orter. Det är en grundläggande mänsklig rättighet att konvertera, det vill säga att byta religion och ha möjlighet att ma-

nifestera sin tro öppet och synligt. Det är också en mänsklig rättighet att få en rättssäker och objektiv prövning av sina asylskäl. Men hur kan man bedöma om någon är kristen eller inte? Kan lackmus-testet vara att någon skall kunna redogöra för samtliga högtider i det kristna kyrkoåret, detaljerat kunna rabbla tio Guds bud och kunna beskriva skillnaden mellan olika grenar av protestantismen och katolicismen? Alla dessa frågor har varit vanlig förekommande i konvertiters asylprocesser.

I april 2021 presenterades den uppföljande konvertitutredningen 2.0. Den uppföljande rapporten visar att det skett både en positiv och negativ utveckling sedan Konvertitutredningen 2019, som fick stor uppmärksamhet nationellt och internationellt. Sedan Konvertitutredningen har det kommit ett nytt rättsligt ställningstagande från Migrationsverket avseende metoden för prövning då religion, inklusive konversion och ateism åberopas som asylskäl. Migrationsverkets rättsliga ställningstaganden ligger till grund för hur Migrationsverkets handläggare ska handlägga och bedöma asylskäl. Innehållet i det nya

ställningstagandet är i princip identiskt med innehållet i det tidigare rättsliga ställningstagandet. Det har således inte tillkommit någon ny vägledning från Migrationsverket avseende metoden för prövning av religion och konversion som skyddsskäl sedan Konvertitutredningen 2019.

Sedan konvertitutredningen 2019 och den uppföljande rapporten i april 2021 har det tillkommit flera avgörande från FN:s kommitté för mänskliga rättigheter och FN:s kommitté mot tortyr angående en person som avfallit från islam för att bli ateist och kristna konvertiter. Sammanfattningsvis innebär avgörandet att nationella myndigheter vid en asylprövning måste beakta om det finns flera skyddsgrunder som i kombination med varandra ökar risken för en sökande vid en utvisning samt att nationella myndigheter inte får utvisa en konvertit med hänvisning till att denne kan dölja sin tro i hemlandet. Migrationsöverdomstolens nya vägledande prejudikat ger ingen ny ingående vägledning kring hur en utredning av genuin konversion ska gå till, eftersom de rörde prövning på verkställighetsstadiet. Här ger riktlinjer från FN:s flyktingorgan UNHCR betydligt mer vägledning, men tydliga brister i förhållande till dessa riktlinjer kan fortfarande skönjas. Sammanfattningsvis ifrågasätts även om Migrationsverkets ensidiga betoning på den muntliga utredningen överensstämmer med UNHCR:s riktlinjer och om Migrationsverket lever upp till riktlinjerna som pekar på att utredarna ska ha den relevant kunskap som krävs och förhålla sig objektiva. Visserligen ställer Migrationsverkets handläggare vid asylutredningen inte längre lika höga kunskapskrav men däremot finns en överbetoning på krav på känslomässiga resonemang kring konversionen.

Konvertitutredningen och den uppföljande rapporten visar att rättsprocesserna fortfarande ofta är godtyckliga och i strid med internationell rätt och mänskliga rättigheter. Mot bakgrund av detta har Skandinaviska Människorättsadvokaterna lämnat in över 50 klagomål som rör asylsökande som bland annat har åberopat konversion som skyddsskäl. I en stor del av dessa klagomål har FN:s kommitté mot tortyr och FN:s kommitté för mänskliga rättigheter beslutat att inhibera det svenska utvisningsbeslutet, vilket innebär att FN skickar en begäran till Sverige om att verkställigheten av det svenska utvisningsbeslutet stoppas medan klagomålet tas upp till prövning i kommittén. I dessa ärenden har den asylsökande åberopat multipla riskfaktorer.

“MAN BEHÖVER INTE VARA LÄSKUNNIG FÖR ATT KOMMA IN I HIMLEN. DÄREMOT MÅSTE MAN VARA BÅDE LÄSKUNNIG OCH BIBELSPRÄNGD FÖR ATT KOMMA IN I DET FÖRMENTA HIMMELRIKET PÅ JORDEN: SVERIGE”
– MARIA LUDVIGSSON, SVENSKA DAGBLADET

Utöver den sökandes konversion från islam till kristendom har bland annat följande riskhöjande faktorer åberopats: hälsotillstånd, tidigare utsatt för skyddsgrundande behandling, öppna manifestationer av religiös uppfattning på sociala medier, hot kopplat till religiös uppfattning eller annan konkret hotbild, etnicitet, kön, tatueringar eller avsaknad av socialt nätverk. Ansvarig FN-kommitté har sannolikt, efter en helhetsbedömning, beviljat inhibition på grund av de olika riskhöjande faktorerna. I flera av de redovisade ärendena har den/de sökande inte överhuvudtaget fått sin nya

Foto: Andrik Langfield

religiösa övertygelse prövad i sak i den svenska processen. Vid en riskkonsekvensanalys dras troligen slutsatsen att riskerna kopplat till konversionen inte prövats i tillfredsställande mån och att inhibition måste beviljas.

Nedan följer en sammanfattning av fyra av de senaste besluten från FN:s kommitté mot tortyr där Sverige fällts för brott mot konventionen mot tortyr för utvisning av kristna konvertiter:

Beslut A.A.S. et al mot Sverige (937/2019)

I januari 2024 fällde Sverige för fjärde gången på kort tid i FN:s kommitté mot tortyr för överträdelse av FN:s konvention mot tortyr i beslutet A.A.S. et al mot Sverige (937/2019)). Ärendet rör en familj som anses riskerar att utsättas för tortyr om de utvisas till hemlandet Afghanistan. Familjen har företrätts av advokat Rebecca Ahlstrand och advokat Ruth Nordström hos Skandinaviska Människorättsadvokaterna, som lämnade in ett klagomål för familjen till FN:s kommitté mot tortyr redan år 2019. Målet rör frågor om risk för förföljelse på grund av apostasi och konversion, men också på grund av risk för hedersvåld i hemlandet.

FN:s kommitté mot tortyr anser att p.g.a. familjens exponering för flera riskfaktorer skulle de möta allvarliga negativa konsekvenser i ursprungslandet vilket skulle kunna leda till allvarlig och irreparabel skada. Afghanistan är ett av världens farligaste länder för en apostat och konvertit. FN:s kommitté mot tortyr anser att svenska myndigheter inte beaktat den fördjupade tro som våra huvudmän kan ha genomgått sedan den initiala avslaget 2017 och att man inte heller beaktat att situationen för konvertiter i Afghanistan försämrats. Av beslutet framgår att FN:s kommitté mot tortyr anser att svenska migrationsmyndigheter har misslyckats med att göra en individualiserad bedömning av den personliga och verkliga risk som familjen skulle möta i Afghanistan. Kommittén kritiserar även att samtliga skyddsgrunder och riskfaktorer, bland annat konversionen, inte prövats tillsammans i en helhetsbedömning och i ljuset av den aktuella situationen i hemlandet. Kommittén lyfte särskilt att staten är skyldig att göra en individuell och sammanvägd bedömning av de många riskfaktorerna i ärendet och att det bedömdes försvårande att familjen riskerade att bli måltavlor för hedersvåld i hemlandet, av en av de klagandes tidigare make som hotat familjen. Det ansågs således finnas ett överhängande hot om hedersvåld mot familjen.

Beslut N.R. mot Sverige (1047/2021)

Den 22 november 2023 fälldes Sverige i FN:s kommitté mot tortyr för brott mot artikel 3 i FN:s konvention mot tortyr i målet N.R. mot Sverige (1047/2021).

Klienten är en kristen konvertit från Afghanistan. Människorättsadvokaterna lämnade in ett klagomål till FN:s tortyr-

kommitté år 2021. Svenska myndigheter ifrågasatte inte den sökandes berättelse om tidigare tortyr, men ansåg det inte visat att tortyren utförts av just talibaner. FN:s kommitté mot tortyr ansåg att eftersom svenska myndigheter funnit sökanden tillförlitlig i övrigt, och han presenterat medicinskt underlag, var det inte rimligt att kräva att sökanden skulle presentera bevisning för att identifiera vem som utfört tortyren. De ansåg vidare att oavsett vem som utsatt sökanden hade svenska myndigheter i vart fall inte tillräckligt beaktat risken för återtraumatisering vid ett återvändande till Afghanistan. Kommittén kritiserade återigen att Migrationsdomstolen inte återförvisat målet trots att det varit möjligt, vilket hade möjliggjort att samtliga riskprofiler då kunde ha vägts samman i en helhetsbedömning, särskilt med beaktande av den förändrade situationen i Afghanistan.

Beslut O.R. mot Sverige (1016/2020)

Den 27 juli 2023 beslutade FN:s kommitté mot tortyr att en utvisning av Människorättsadvokaternas klient O.R. till Afghanistan skulle utgöra ett brott mot artikel 3 i FN:s konvention mot tortyr. Klagomålet skickades in till FN:s kommitté mot tortyr år 2020. Av beslutet framgår att FN:s kommitté mot tortyr anser att svenska migrationsmyndigheter har misslyckats med att göra en individualiserad bedömning av den personliga och verkliga risk som den klaganden skulle möta i Afghanistan. Kommittén kritiserar även att samtliga skyddsgrunder och riskfaktorer, bland annat konversionen, inte prövats tillsammans i en helhetsbedömning och i ljuset av den aktuella situationen i hemlandet. Svenska myndigheter anses också ha brustit i att tillräckligt beakta risken för tillskriven

apostasi. Det ansågs inte att svenska myndigheter tillräckligt beaktat att O.R:s namn var vida känt bland vänner, bekanta och allmänheten genom sociala medier och att han mottagit offentliga dödshot på grund av sin konversion, i förhållande till att det fanns en hög risk att hans identitet och konversion däri-genom skulle riskera att uppmärksammas av de afghanska myndigheterna i samband med att man förberedde hans deportation. Sverige kritiserades för att Migrationsdomstolen inte återförvisat ärendet för ny prövning, vilket hade möjliggjort en sammanvägd helhetsbedömning av samtliga riskfaktorer.

Beslut A.A. mot Sverige (918/2019)

Den 24 november 2021 beslutade FN:s kommitté mot tortyr att Sverige skulle kränka artikel 3, förbud mot tortyr, i FN:s konvention mot tortyr vid en utvisning av Människorättsadvokaternas klient A.A.. FN:s tortyrkommitté skrev i dess beslut att svenska migrationsmyndigheter har misslyckats med sin skyldighet att göra en individualiserad bedömning av den personliga och verkliga risk som den klaganden skulle möta i Afghanistan. Underlåtenheten att värdera bevisningen i ärendet, bland annat hans spridande av det kristna budskapet i sociala medier, underlåtenheten att ta hänsyn till hans kulturella och utbildningsmässiga bakgrund, underlåtenhet att inhämta och i sin bedömning inkludera oberoende medicinska bevis för hans hälsotillstånd, underlåtenhet att beakta bevisen som helhet och underlåtenhet att korrekt bedöma svaren från sökanden, särskilt de bevis som har använts för att ligga till grund för trovärdighetsbedömningen, har enligt kommittén bidragit till beslutet.

SAMMANFATTNING

Det är några brister i svenska myndigheters handläggning av konversionsärenden som särskilt framträder vid en genomgång av FN:s beslut. En av dessa är att svenska myndigheter anses brista i att sammanväga risk- och skyddsfaktorer kumulerat och i en helhetsbedömning. Svenska myndigheter uppger inte sällan att man gör detta i beslut, men vid en närmare granskning sker inte någon faktisk sammanvägning, utan varje grund granskas och avfärdas var för sig. Vidare avfärdas uppgifter om hot, tidigare övergrepp eller medicinsk bevisning regelmässigt av svenska myndigheter, på ett sätt som inte FN:s kommitté accepterar.

En annan sak som kritiseras i ett beslut är bristen på hänsyn till individens förutsättningar att redogöra för sina skyddsskäl och sin konversion. Trots att Migrationsverket enligt egna rättsliga ställningstaganden ska individualisera utredningen och ta hänsyn till den individuella sökandens förmåga att uttrycka sig muntligt, i förhållande till exempelvis ålder, utbildningsbakgrund och social bakgrund, sker inte detta. Grunden för hur denna initiala individualisering sker inför intervjun framgår i vart fall inte av besluten. Hur denna bedömning gjorts

borde dock tydligt förklaras och beskrivas i besluten för att skapa en rätts-säkrare och mer enhetlig bedömning. Det framgår vidare i flera fall att FN:s kommitté inte anser att man tillräckligt beaktat om den sökanden kan tillskrivas apostasi eller en konversion, i de fall där man inte ansett att en sökande är genuin. Återigen uppger svenska myndigheter i beslut att de gör en sådan bedömning, men grunden för varför individen inte riskerar att tillskrivas en sådan tro, framgår inte med tydliga grunder och skäl och det blir därför svårt eller omöjligt att på ett relevant sätt bemöta eller överklaga beslutet i den delen. Därför har vi låtit göra ett nytryck av den uppföljande konvertitutredningen 2.0 då de senaste besluten från FN:s kommitté mot tortyr och den uppföljande rapporten visar att rättsprocesserna fortfarande ofta är godtyckliga och i strid med internationell rätt och mänskliga rättigheter. Vår förhoppning är att regeringens uppdrag till statskontoret och översynen av asylprocessen samt utredningen av behovet av tillsyn inom migrationsområdet, särskilt gällande kristna konvertiter, ska leda till att en större rättssäkerhet upprätthålls i bedömningen av konvertiters asylärenden.

Människorättsadvokaterna februari 2024

Foto: Gianna B

RAPPORTEN I SAMMANDRAG

Rapporten visar att det skett både en positiv och negativ utveckling sedan Konvertitutredningen 2019, som fick stor uppmärksamhet nationellt och internationellt. Sedan Konvertitutredningen har det kommit ett nytt rättsligt ställningstagande från Migrationsverket avseende metoden för prövning då religion, inklusive konversion och ateism åberopas som asylskäl. Migrationsverkets rättsliga ställningstaganden ligger till grund för hur Migrationsverkets handläggare ska handlägga och bedöma asylskäl. Innehållet i det nya ställningstagandet är i princip identiskt med innehållet i det tidigare rättsliga ställningstagandet. Det har således inte tillkommit någon ny vägledning från Migrationsverket avseende metoden för prövning av religion och konversion som skyddsskäl sedan Konvertitutredningen 2019.

Av nya prejudikat från Migrationsöverdomstolen, som gällde prövning på verkställighetsstadiet, framgår att en asylsökande inte behöver visa någon "giltig ursäkt" för att en ny asylprövning skall beviljas, om det bedöms finnas skälig anledning att anta att denne skulle riskera skydds-

grundande behandling i hemlandet. Av den andra nya vägledande domen från Migrationsöverdomstolen framgår det att om den asylsökande gjort antagligt att denne på grund av sin ändrade trosövertygelse riskerar skyddsgrundande behandling vid ett återvändande till hemlandet får det förutsättas att denne inte anser sig ha haft något skyddsbehov tidigare på denna grund. Det saknas då i allmänhet skäl att ifrågasätta tidpunkten för när detta skyddsbehov skall anses ha uppstått. Dessa domar bör rimligen också innebära att inte trovärdigheten senare ifrågasätts på samma grund, efter att en ny prövning beviljats, eftersom den nya prövningen annars riskerar att inte bli ett effektivt rättsmedel i praktiken. Sedan konvertitutredningen 2019 har det även kommit ett nytt avgörande från FN:s kommitté för mänskliga rättigheter angående en person som avfallit från islam för att bli ateist. Sammanfattningsvis innebär avgörandet att nationella myndigheter vid en asylprövning måste beakta om det finns flera skyddsgrunder som i kombination med varandra ökar risken för en sökande vid en utvisning samt att nationella myndigheter inte får

"DENNA RAPPORT VISAR ATT RÄTTSPROCESSERNA FORTFARANDE OFTA ÄR GODTYCKLIGA OCH I STRID MED INTERNATIONELL RÄTT OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER."

Foto: Esaja Ekman

utvisa en konvertit med hänvisning till att denne kan dölja sin tro i hemlandet.

Migrationsöverdomstolens nya väg-ledande prejudikat ger ingen ny ingående vägledning kring hur en utredning av genuin konversion ska gå till, eftersom de rörde prövning på verkställighetsstadiet. Här ger riktlinjer från FN:s flyktingorgan UNHCR betydligt mer vägledning, men tydliga brister i förhållande till dessa riktlinjer kan fortfarande skönjas. Sammanfattningsvis ifrågasätts även om Migrationsverkets ensidiga betoning på den muntliga utredningen överensstämmer med UNHCR:s riktlinjer och om Migrationsverket lever upp till riktlinjerna som pekar på att utredarna ska ha den relevanta kunskap som krävs och förhålla sig objektiva. Visserligen ställer Migrationsverkets handläggare vid asylutredningen inte längre lika höga kunskapskrav men däremot finns en överbetoning på krav på känslomässiga resonemang kring konversionen. Denna rapport visar att rättsprocesserna fortfarande ofta är godtyckliga och i strid med internationell rätt och mänskliga rättigheter.

Mot bakgrund av detta har Skandinaviska Människorättsadvokaterna lämnat in 47 klagomål som rör asylsökande som bland annat har åberopat konversion

som skyddsskäl. I 15 av dessa klagomål har FN:s kommitté mot tortyr och FN:s kommitté för mänskliga rättigheter beslutat att inhibera det svenska utvisningsbeslutet, vilket innebär att FN skickar en begäran till Sverige om att verkställigheten av det svenska utvisningsbeslutet stoppas medan klagomålet tas upp till prövning i kommittén. I alla dessa 15 ärenden har den asylsökande åberopat multipla riskfaktorer. Utöver den sökandes konversion från islam till kristendom har bland annat följande riskhöjande faktorer åberopats: hälsotillstånd, tidigare utsatt för skyddsgrundande behandling, öppna manifestationer av religiös uppfattning på sociala medier, hot kopplat till religiös uppfattning eller annan konkret hotbild, etnicitet, kön, tatueringar eller avsaknad av socialt nätverk. Ansvarig FN-kommitté har sannolikt, efter en helhetsbedömning, beviljat inhibition på grund av de olika riskhöjande faktorerna. I flera av de redovisade ärendena har den/de sökande inte överhuvudtaget fått sin nya religiösa övertygelse prövad i sak i den svenska processen. Vid en riskkonsekvensanalys dras troligen slutsatsen att riskerna kopplat till konversionen inte prövats i tillfredsställande mån och att inhibition måste beviljas.

Enligt enkätsvar som presenteras i rapporten, från 46 medverkande kyrkor, anser nära hälften att det blivit svårare för konvertiter att få asyl idag. Konvertiter som är medlemmar i de församlingar som deltog i Konvertitutredningen och som fått avslag på sina asylansökningar kan indelas i tre grupper:

- 1. DE SOM BLIR UTVISADE,**
- 2. DE SOM GÅR UNDER JORDEN OCH BLIR PAPPERSLÖSA OCH**
- 3. DE SOM FLYTT VIDARE TILL ANNAT EUROPEISKT LAND.**

De som utvisas har stora svårigheter att stanna kvar i Afghanistan, de flyr därför oftast vidare och kan inte visa sin kristna tro öppet. De som stannar i Sverige lever i en svår skuggtillvaro. De som flytt vidare har i vissa fall beviljats uppehållstillstånd i något annat europeiskt land, där undantag gjorts från Dublinförordningens regler om att första mottagarland skall avgöra asylansökan. Trots pandemin har kyrkorna god kontakt med sina konvertiter och de förefaller vara aktiva så långt det är möjligt.

Av regeringens regleringsbrev 2019, framgick att Migrationsverket fick i uppdrag att "särskilt redovisa hur myndigheten säkerställer rättslig kvalitet och likformig tillämpning i asylärenden där religiös uppfattning åberopas". Den enda kritik som Migrationsverket medger i sitt svar till Regeringen är regionala skillnader gällande andelen avslag/bifall för konvertiter i asylprocess, något verket menar åtgärdas med regional utbildning. Analysen visar dock att Migrationsverkets handläggare emellertid fortfarande saknar nödvändig expertkunskap gällande konversion vilket skapar godtyckliga bedömningar. Vidare kräver Migrationsverket fortfarande att konvertiter skall påvisa muntliga kunskaper om "centrala delar" eller "huvuddragen" av kristen tro.

KONVERTITUTREDNINGEN I SAMMANDRAG

RAPPORTENS SYFTE

Konvertitutredningen 2019 hade fyra sammanlänkade syften: samla information om asylärenden där konversion utgjorde asylskäl, belysa frågor, analysera och rekommendera. Nedan följer en kort sammanfattning av den analys som presenterades i Konvertitutredningen. Vi rekommenderar varmt att ni läser Konvertitutredningen för att få en djupare helhetsbild.

Foto: Francesco Alberti

TEORETISK BAKGRUND

När religion/konversion åberopas som asylskäl ställs Migrationsverkets handläggare och beslutsfattare inför uppgiften att avgöra om en asylsökandes nyvunna övertygelse/tro är "genuin".

Men hur kan någon bedöma om en person är troende på riktigt? En genuin konversion är en så djupgående process och kan vara förenat med en sådan livsfara och förföljelse att det är ett mycket svårt beslut att fatta.

Aktuell forskning kring religion och konversion visar tydligt att religion inte kan förstås enbart som ett endimensionellt idésystem, där man genom intellektuellt resonemang kan välja mellan religion A och B. All aktuell religionsforskning betraktar istället religiös tro som flerdimensionell, och de senaste decenniernas forskning betonar de sociala och praktiska dimensionerna i den levda religionen. Konversion måste således förstås som en mångfacetterad process, där utövan- det av religionen i vardagslivet spelar stor roll, snarare än en emotionell eller idémässig övergång från en livsåskådning till en annan.

**TEORIER SOM ALLT FÖR STATISTKT SLÅR
FAST STEGEN I KONVERSIONSPROCESSEN ÄR
INTE FÖRENLIGA MED DEN VETENSKAPLIGA
FÖRSTÅELEN AV KONVERSION.**

68%

AV KONVERTITER
FICK AVSLAG PÅ SIN
ANSÖKAN TOTALT SETT

81%

FICK AVSLAG
OM KONVERSION
ANFÖRDES FÖR SENT I
ASYLPROCESSEN

93%

AV SD-NÄMNDEMÄNNEN
RÖSTADE FÖR AVSLAG I
MIGRATIONSDOMSTOLEN

KVANTITATIV ANALYS

Konvertitutredningen utgick ifrån 619 asylsökande män och kvinnor från Afghanistan som kom till Sverige mellan 2015 och december 2018, har konverterat till kristen tro och är döpta medlemmar i en av 76 frikyrkoförsamlingar på 64 orter.

Av dessa 619 personer har 503 personer angivit konversion som asylskäl och av dessa hade 458 vid rapportens färdigställande fått beslut i asylärendet: från första (Migrationsverket) eller andra (Migrationsdomstolen) instans.

Då rapporten sammanställdes i januari 2019 hade 68 % av 458 fått avslag i första eller andra instans och 32 % fått bifall på sin asylansökan. 68 % bedömdes alltså inte ha en genuin kristen tro av Migrationsverket. Av de fall som hade gått vidare till migrationsdomstolen fick 81% avslag. I genomsnitt 94 % av konvertiterna hade lämnat in ett eller flera aktuella

intyg från församlingens pastor och/eller annan ledare i församlingen. Eftersom ingen hänsyn togs till dessa intyg i asylbedömningen blev det tydligt att församlingsengagemang spelade en mycket underordnad roll i bedömningen av konversionens genuinitet hos Migrationsverket.

Den kvantitativa analysen påvisade även att asylbeslut påverkades av geografisk ort samt partipolitisk tillhörighet av Migrationsdomstolens nämndemän. Asylbeslutet påverkades också av var i Sverige den asylsökandes ärende handlades. Jämförelsen mellan Migrationsverkets kontor i Jönköping och Göteborg visar att det senare kontoret gav avslag på 44%

av asylansökningarna medan det förra gav avslag på 80% av ansökningarna. Vidare visade undersökningen att den politiska tillhörigheten bland Migrationsdomstolens nämndemän fick remarkabelt genomslag då nämndemännen nominerade av Sverigedemokraterna gav avslag i 93% av fallen medan motsvarande siffra för nämndemännen nominerade av Vänsterpartiet var 15%.

**ASYLSÖKANDE
FÖRSAMLINGAR
ORTER**

619
76
64

94%
68%

**LÄMNADE IN INTYG
FICK AVSLAG**

Foto: Christopher Riggs

KVALITATIV ANALYS

Rapportens kvalitativa del utgick ifrån en djupanalys av 61 konvertiters konversionsberättelser ur insamlat material ovan, kopplat till Migrationsverkets skriftliga motiveringar till beslut.

Resultatet visade att det inte fanns någon strukturellt identifierbar skillnad i beslutens textmassa på gruppnivå mellan de konvertiter som fått avslag respektive bifall i besluten. Det gick med andra ord inte att identifiera någon skillnad mellan konversionsberättelserna. Däremot identifierades tydliga skillnader i Migrationsverkets motiveringar mellan dem som fått avslag respektive bifall då Migrationsverket ofta lät konvertitens intellektuella förmåga att reflektera kring sin tro vara central för beslut – vilket ledde till att det snarare var den intellektuella kapaciteten och förmågan att uttrycka sig än konvertitens tro som bedömdes. Analysen visade även att

Migrationsverkets handläggare hade en anmärkningsvärd hållning till trons offentlighet där konvertiter antogs kunna välja att hålla tron privat och osynlig för att inte bli förföljd.

Resultatet tydde på att synen på konversion som en intellektuell process var avgörande för asylbedömningen och att för lite hänsyn togs till det praktiska utövandet av den kristna tron i vardagslivet – något som i aktuell konversionsforskning ses som en viktig faktor för konversionens genuinitet. Migrationsverkets rutiner kring konversionsbedömning kan alltså inte vara uppdaterade gällande aktuell konversionsforskning. Sammantaget var det undersökningens slutsats att Migrationsverket inte har tillräcklig kompetens för att på vetenskapliga grunder göra rättssäkra bedömningar inom området konversion.

JURIDISK ANALYS

Den juridiska analysen utgick ifrån samma 61 beslut som den kvalitativa analysen och bestod av 42 avslagsbeslut och 19 bifallsbeslut från Migrationsverket. Besluten analyserades i förhållande till de presenterade rättskällorna som omfattar gällande svensk och internationell rätt.

En genomgång av besluten visade brister i Migrationsverkets bevisvärderingen och mycket högt ställda kunskapskrav, höga krav på intellektuella resonemang och låg värdering av personliga trosupplevelser samt en mycket låg värdering av skriftlig bevisning och praktisk religionsutövning. Vidare påvisade analysen brister i Migrationsverkets utredning, nekad möjlighet till kom-

plettering, bristande bedömning av tillskriven religiös uppfattning samt avsaknad av helhetsbedömning och nödvändig expertkunskap kring religion och konversion.

Trots att det är en grundläggande mänsklig rättighet att byta religion och manifestera sin tro öppet och att få en rättssäker och objektiv prövning av sina asylskäl, visade den juridiska analysen 2019 att Migrationsverkets beslut ofta var godtyckliga och rättsosäkra och i strid med gällande rätt, internationell rätt och mänskliga rättigheter. Analysen påvisade systematiska brister i den juridiska tillämpningen av Europadomstolens praxis, UNHCR:s riktlinjer för bedömning av religionsbaserade asylskäl och beslut från FN:s tortyrkommitté.

RAPPORTENS SLUTSATS

Den slutsats som dras i rapporten var att Migrationsverkets prövning av konvertiter är godtycklig och rättsosäker. Den juridiska analysen visade vidare att Migrationsverkets beslut ofta var i strid med gällande rätt, internationell rätt och mänskliga rättigheter. Europadomstolen, UNHCR:s riktlinjer och FN:s tortyrkommitté ger nödvändig vägledning när det gäller tillämpning av internationella konventioner på området och

analysen visade på systematiska brister hos Migrationsverket i bedömningen av dessa.

Rapportförfattarna föreslog bland annat följande åtgärder vid rapportens publicerande:

- Migrationsverkets rättsavdelning bör tillsätta en expertgrupp inom fältet för religion och konversion som en resurs i alla ärenden där konversion är aktuell.
- Värderingen av konvertiternas åberopade skriftliga bevisning måste uppvärderas i asylprövningen.
- Kunskapskraven och kunskapsfrågorna under asylutredningarna måste läggas på en rimlig nivå, särskilt för de som nyss konverterat.
- Migrationsverket och Migrationsdomstolarna behöver göra en helhetsbedömning i enlighet med UNHCR:s riktlinjer och internationell rätt.

Foto: Esaja Ekman

REAKTIONER OCH EFTERVERKNINGAR AV RAPPORTEN

REAKTIONER I SAMBAND MED ATT KONVERTITUTREDNINGEN PUBLICERADES

Konvertitutredningen presenterades i Riksdagens Socialförsäkringsutskott den 26 februari 2019. Presentationen med efterföljande diskussion, där Socialförsäkringsutskottet också fick kunskap om den presskonferens som skulle presentera materialet tre veckor senare, kan ha skyndat på beskedet om det regleringsbrev gällande Migrationsverket som Regeringen kommu- niserade den 14/3 2019. Det är dock viktigt att notera att flera olika initiativ inom Sveriges kyrkor inklusive Sveriges Kristna Råd också var en viktig del av att ett regleringsbrev kom till stånd.

INRIKES

Konvertitutredningen presenterades offentligt på en presskonferens den 20 mars 2019. Konvertitutredningen fick genomslag på följande sätt inom Sverige och internationellt:

TT Nyhetsbyrån skrev en artikel som publicerades i olika tidningar efter presskonferensen, bland annat i Aftonbladet och i ett flertal lokala tidningar i Sverige. Konvertitutredningen uppmärksammades även i Ekot, Göteborgs-Posten, alla kristna tidningar i Sverige (Sändaren, Dagen, Världen Idag, Hemmets vän med flera), Expressen och Sveriges Radio P1. I ett senare skede uppmärksammades Konvertitutredningen även i Svenska Dagbladet.

INTERNATIONELLT

Nätverket #rättilltro översatte Konvertitutredningens sammanfattning till engelska och spred den sedan till utländska medier vilket resulterade i artiklar i The Christian Post i USA, i tidningar i Danmark, Nederländerna, Brasilien, Sydafrika, och rapportering genom flera större nyhetskanaler i USA samt andra länder världen över.

Migrationsverkets svar på Konvertitutredningen genererade, i alla fall offentligt, inte några större förändringar initialt. Rapporten efterföljdes av uttalanden från Migrationsverket, där man betygade att asylprocessen var rättssäker och där man också ifrågasatte Konvertitutredningen på flera olika sätt, bland annat användandet av beslut och domar som underlag för analys. Det är dock viktigt att notera att det resultat som Konvertitutredningen presenterade följde alla relevanta forskningsriktlinjer och hade statistisk signifikans. Inget möte om rapporten genomfördes mellan Migrationsverket och #rättilltro eller rapportförfattarna. Dock fanns regleringsbrevet som en viktig påminnelse om att Migrationsverket hade Regeringens ögon på sig i denna fråga.

Konvertitutredningen skickades också till en mängd politiker och flera möten med politiker genomfördes under våren.

REGERINGENS REGLERINGSBREV

EFTERVERKNINGAR PÅ LÄNGRE SIKT I SVERIGE

I det årliga regleringsbrevet från regeringen till Migrationsverket, vilket beskriver mål och uppdrag som myndigheten har, gav regeringen år 2019 Migrationsverket i uppdrag att vid nästa årsredovisning "särskilt redovisa hur myndigheten säkerställer rättslig kvalitet och likformig tillämpning i asylärenden där religiös uppfattning åberopas."¹

När Migrationsverket ett år senare, den 19 februari 2020, levererade sitt svar på regeringens regleringsbrev så lyfter de följande saker:²

UTBILDNING AV HANDLÄGGARE I KONVERSIONSÄRENDEN

Migrationsverket har under året utbildat handläggare inom den region i Sverige som har haft mest religiöst relaterade asylärenden: "I den av Migrationsverkets regioner som har flest ärenden där religion åberopas genomförs en fördjupningsutbildning i handläggning av ärenden där religion och konversion åberopas."³

Kommentar: Denna lokala utbildning säkerställer inte "likformig tillämpning" i resten av Migrationsverkets regioner. Idag vet vi att Göteborgskontoret genomgick denna typ av

utbildning medan Jönköpingskontoret planeras att stängas ned under 2021. Dessa två kontor jämfördes i Konvertitutredningen och en stor regional skillnad i hantering av konvertitfall konstaterades.

DEN KRISTNA TRONS MOGNAD GENOM ASYLPROCESSEN

Enligt Migrationsverkets analys justeras 17% av avslagen från Migrationsverket för konvertiter från Afghanistan till bifall hos Migrationsdomstolen. Orsaken till denna något högre siffra än för övriga asylutredningar anses vara konvertitens muntliga framställning hos domstolen i kombination med att konvertiten haft tid att mogna i sin nya tro. Migrationsverket menar alltså att det är fullt rimligt att en ny religiös övertygelse mognar med tiden och att det är det som gör att domstolen ändrar uppåt 17% av Migrationsverkets bedömningar: "Man bör härvid notera att en övergång från en religion till en annan, eller till ateism, är en process över tid. Det innebär att det är naturligt om en person vid processen i domstol har en starkare religiös övertygelse än vid handläggningen hos Migrationsverket."⁴

Kommentar: Enligt Migrationsverket ändras 17% av konvertitärendena för

1 Regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Migrationsverket. Länk:

www.esv.se:4443/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=20040

2 Migrationsverkets Årsredovisning 2019, sidorna 38-39, 87. Länk:

www.migrationsverket.se/download/18.2b2a286016dabb81a186962/1582201496682/%C3%85rsredovisning%202019.pdf

3 Migrationsverkets Årsredovisning 2019, sida 38.

4 Migrationsverkets Årsredovisning 2019, sida 39.

Afghanska medborgare under året 2019 från avslag till bifall hos Migrationsdomstolen, vilket ska jämföras med Konvertitutredningens siffra på 19%, en god överensstämmelse. Gällande Migrationsverkets kommentar gällande orsaken till ändrad bedömning så är det anmärkningsvärt att denna analys inte är vägledande i övrig asylprocess: en längre tid med styrkt församlingsengagemang är inte en faktor som gör att genuiniteten i den kristna tron normalt anses starkare i Migrationsverkets asylprocess.

ETT NYTT RÄTTSLIGT STÄLLNINGSTAGANDE

Sedan Konvertitutredningen 2019 har Migrationsverket i mars 2021 presenterat ett nytt rättsligt ställningstagande avseende metoden för prövning då religion, inklusive konversion och ateism m.m. åberopas som asylskäl (RS/027/2021).

Kommentar: Migrationsverkets rättsliga ställningstaganden ligger till grund för hur Migrationsverkets handläggare ska handlägga och bedöma asylskäl.

Innehållet i det nya ställningstagandet är i princip identiskt med innehållet i det tidigare rättsliga ställningstagandet SR 46/2018. Det har således inte tillkommit någon ny vägledning från Migrationsverket avseende metoden för prövning av religion och konversion som skyddsskäl sedan Konvertitutredningen 2019.

Sedan det förra rättsliga ställningstagandet har det kommit nya domar från både Europadomstolen, avseende bedömningen av konversion som asylskäl, och från FN:s människorättskommitté angående en person som avfallit från islam för att bli ateist. Dessa avgöranden redovisas i den juridiska analysen i denna rapport.

Att Migrationsverket inte har beaktat dessa avgöranden i det nya rättsliga ställningstagandet är en brist. Man har inte heller beaktat Migrationsöverdomstolens nya vägledande mål gällande konversion på verkställighetsstadiet, vilka även kan ha betydelse för trovärdighetbedömningen efter att ny prövning beviljats, för att principen om effektivt rättsmedel ska uppfyllas.

Foto: Ümit Bulut

MIGRATIONSVERKETS EGEN KARTLÄGGNING GÄLLANDE KONVERSION SOM ASYLSKÄL

Migrationsverket har gjort en egen kartläggning av de behov verket anser att myndigheten har gällande handläggning av religion som asylskäl.

En automatiserad sökning har gjorts i verkets register av beslut från Migrationsverket samt domar från Migrationsdomstolen under åren 2018/2019 för

konvertitfall. Inga enskilda beslut har granskats manuellt.

I 10% av totala andelen beslut och domar (37.100 för Migrationsverket respektive 20.034 för Migrationsdomstolen) finns sökorden nämnda (konvertera, konversion, ateism) vilket innebär att ungefär 3.700 beslut från Migrationsverket och 2.000 domar från Migrationsdomstolen gällande konversion eller ateism under åren 2018/2019

	KONVERTIT- UTREDNINGEN	MIGRATIONS- VERKETS ANALYS
Beslut under tiden:	t.o.m. jan 2019	2018 och 2019
Antal analyserade beslut totalt:	476	5713
MIGRATIONSVERKET	275	3710
Andel bifall	37%	18 - 33%
Andel avslag	63%	82 - 67%
MIGRATIONSDOMSTOLEN	127	2003
Andel bifall	18%	2 - 15%
Andel avslag	82%	98 - 85%
NY PRÖVNING MIGRATIONSVERKET	74	i.u.
Andel bifall	15%	i.u.
Andel avslag	85%	i.u.

Kommentar till tabell:

Resultatet som ligger till grund för Konvertitutredningen stämmer väl med Migrationsverkets statistik, dock ligger Konvertitutredningens siffror i Migrationsverkets övre spann gällande bifall. Vi kan alltså konstatera att verkligheten för konvertiter i asylprocess är sämre än Konvertitutredningen visar.

Foto: Nasim Dadfar

finns i deras register. Det vanligaste beslutet är avslag och bifallsfrekvensen varierar lokalt mellan 18-33% för Migrationsverket. Gällande bifallande domar från Migrationsdomstolen varierar dessa mellan olika regioner med mellan 2-15%. Migrationsverket uttrycker själva detta resultat med att "resultatet är en indikation på att Migrationsverket brister i enhetlighet vid prövningen av ärenden därkonversion eller ateism åberopas".⁴

Kommentar: Konvertitutredningen och Migrationsverkets sökning sammanfaller i tid och är därför jämförbara. Nedan visas en tabell som jämför de siffror Migrationsverket presenterar och de siffror som ligger till grund för Konvertitutredningens kvantitativa analys.⁵

Tabellen indikerar också hur många personer totalt i Sverige från denna tid som kan ha blivit bedömda ha en icke genuin tro trots att de är döpta och aktiva medlemmar i en församling. Med hänsyn till Migrationsverkets egna uppgifter, innebär detta att mellan 2500-3000 som sökt asyl med avseende på konversion inte blivit bedömda ha en

genuin konversion. Denna siffra bör jämföras med den diskussion som förs i Konvertitutredningen gällande de asylansökande som saknar intyg om aktivt deltagande i sin församling och således genom bristande deltagande i kyrka kan anses som inte genuina konvertiter. Detta motsvarar cirka 6-11%, vilket innebär ca 350-400 individer.

MIGRATIONSVERKETS MATERIALURVAL

Konvertitutredningen fick kritik gällande materialurval av Migrationsverket⁶ som påstod att det inte är möjligt att analysera data enbart ur beslut och domar. Eftersom beslut och domar dock innehåller allt väsentligt material som ligger till grund för beslutet, så var emellertid vår bedömning att beslut och domar innehåller tillräckligt mycket material för att kunna användas på ett trovärdigt sätt vid närläsning och analys av materialet.

Kommentar: Nu har Migrationsverket gjort på precis samma sätt som Konvertitutredningen i denna fråga. Skillnaden är dock att i Konvertitutredningen har

⁵ En viktig skillnad i jämförelse med siffror ur Konvertitutredningen måste kommenteras. Eftersom Migrationsverket har analyserat alla beslut och domar från Migrationsverket respektive Migrationsdomstolen, utan att ta hänsyn till att enskilda individer räknas två gånger när man hunnit få beslut både från Migrationsverket och Migrationsdomstolen, så är siffror i denna tabell ur Konvertitutredningens grundmaterial presenterade på samma sätt. Totalt antal bifall och avslag i rapporten Konvertitutredningen är baserat på ETT beslut per individ. Det innebär exempelvis att i Konvertitutredningen (s. 16) är bifallsfrekvensen 46% mot denna tabells 37%.

⁶ Migrationsverket försvarar utvisningar av konvertiter, Sveriges Radio, 8 april 2019. Länk: www.sverigesradio.se/artikel/7194784#:~:text=Afghaner%20som%20blir%20kristna%20kan,leva%20som%20kristen%20i%20

varje beslut gått igenom manuellt för att söka svar på de forskningsfrågor som låg till grund för den. Migrationsverket har enbart gjort automatiska sökningar på tre bestämda sökord.

HUR MIGRATIONSVERKET ANSER ATT ASYLPROCESSENS KVALITET SÄKERSTÄLLS

Gällande bevis för asylprocessens kvalitet, anser Migrationsverket att Migrationsdomstolens beslut är vägledande. Genom att se i hur stor grad Migrationsdomstolen ändrar Migrationsverkets beslut anser verket att beslutens kvalitetsnivå kan avgöras: "Vid bedömningen av den rättsliga kvaliteten på Migrationsverket faller det sig naturligt att beakta i vilken mån verkets beslut ändras av migrationsdomstolarna".⁷ Av avgörandena från Migrationsdomstolen kan det avläsas en något högre ändringsfrekvens i just konversionsmål men Migrationsverket anser att detta handlar om att den längre vistelsetiden i Sverige med längre engagemang i en församling: "Det kan därför vara en väsentlig skillnad i bevisläge mellan grundprövning och prövning i domstolen då en sökande till exempel varit aktiv i en församling i Sverige under väntetiden."⁸

Kommentar: Om det är så som Konvertitutredningen visar, att gällande konversionsforskning inte tillämpas i tillräckligt hög grad, varken i Migrationsverkets eller Migrationsdomstolens bedömningar, kan inte antalet ändrade

avslag i Migrationsdomstolen avgöra om asylprocessen är av god kvalitet eller inte. Har både Migrationsverket och Migrationsdomstolen precis samma bedömningsgrund och kriterier så kommer de att följas åt i bedömningen och allvarliga fel kan föras vidare utan åtgärd.

MIGRATIONSVERKET SAMMANFATTANDE BRISTER I SIN EGEN ANALYS

Migrationsverkets kartläggning avslutas med följande: "Sammanfattningsvis visar kartläggningen att Migrationsverket sannolikt har brister i enhetlighet när det gäller konversionsärenden. I övrigt framkommer inte några konkreta brister. För att säkerställa kvalitet och likformig tillämpning i asylärenden där religiös uppfattning åberopas kommer Migrationsverket under 2020 närmare undersöka orsaken till de regionala skillnader som har upptäckts."⁸

Kommentar: Som tidigare konstaterats svarar Migrationsverket på enhetlighetsproblematiken genom en regional utbildning. I sin egen analys konstaterar verket enbart problem gällande regionala skillnader i asylbedömningen och tar inte till sig den grundläggande kritik som framkommer i Konvertitutredningen gällande frågan om tillämpning av aktuell konversionsforskning och tillämpningen av internationell rätt och riktlinjer från FN:s flyktingorgan UNHCR i asylprocesserna.

7 Migrationsverkets Årsredovisning 2019, sida 37.

8 Migrationsverkets Årsredovisning 2019, sida 39.

INTERNATIONELLT

EFTERVERKNINGAR PÅ LÄNGRE SIKT UTANFÖR SVERIGES GRÄNSER

Några internationella sammanhang där Konvertitutredningen har använts bör i detta sammanhang belysas lite extra.

OPEN DOORS

Den internationella missions-organisationen Open doors, som varje år presenterar material gällande förföljelse av kristna världen över⁹ valde att hösten 2019 för första gången analysera om gruppen konvertiter i Sverige kunde definieras som förföljda kristna. En uppföljning skedde också 2020. Någon rapport har ännu inte presenterats men definitionen av kristen förföljelse stämmer väl in på gruppen kristna konvertiter i Sverige menar dem som bidragit till Open Doors kartläggning av Sverige.

FN:S PERIODISKA GRANSKNING AV SVERIGE MED AVSEENDE PÅ MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER 2020

Konvertitutredningen har använts som underlag till FN:s Högkommissarien för mänskliga rättigheter (OHCHR) inför dess granskning av Sverige gällande

mänskliga rättigheter 2020. Vid denna granskning, som sker var femte år, går frågan på remiss till olika svenska organisationer gällande möjlig överträdelse av mänskliga rättigheter i landet. Sveriges Kristna Råd, UMU i Sverige och Svenska Evangeliska Alliansen lyfte konvertiternas situation, bland annat baserat på Konvertitutredningen, i sina remissvar till FN.

I FN:s rapport som sammanfattar remissvaren inför granskningen av Sverige skriver de bland annat att den religionsbaserade asylprocessen står inför utmaningar och riskerar att inte följa relevanta internationella mänskliga rättighetsstandarder.¹⁰

Rapporten tillägger att vissa muslimska asylsökande från Asien har konverterat från islam till kristendom och ansökt om asyl baserat på religion. På grund av avslag på deras asylansökningar riskerade de deportering till sitt ursprungsland och i de flesta fall också förföljelse på grund av deras nya religion.

9 Se gärna www.open-doors.se/ samt World Watch list www.open-doors.se/vad-ar-wwl
Summary of Stakeholders' submissions on Sweden, United Nations General Assembly.
Länk: <https://undocs.org/A/HRC/WG.6/35/SWE/3>

USA:S ÅRLIGA GRANSKNING AV RELIGIONSFRIHET I SVERIGE

Konvertitutredningen användes också i USA:s granskning av Sverige gällande religionsfrihet från 2019: *Report on International Religious Freedom: Sweden*.¹¹ Deras rapport ifrågasätter svenska Migrationsverkets dåliga förståelse för religion och dess godtyckliga beslut i dessa frågor.¹²

INTERNATIONELLA ORGAN OCH RAPPORTER

Konvertitutredningen har även använts inför överklagan till Europadomstolen och FN:s tortyrkommitté, mer om detta nedan. Den finns också med som referens i den stora konvertitkartläggning som arbetats fram i Tyskland i november 2019. Frågan om konvertiters behandling i svensk asylpolitik lyftes också på konferensen *2020 Refugee Highway Partnership European Roundtable* som hölls i Malmö i januari 2020. Detta genererade en lång artikel i både brittisk och norsk press. Konvertitutredningen fungerar också som ett bevis för den systematik som präglar asylpolitiken för konvertiter och vi välkomnar all spridning av dess resultat.

Foto: Esaja Ekman

- 11 2019 Report on International Religious Freedom: Sweden, U.S. Department of State.
Länk: <https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/sweden/>
- 12 2019 Report on International Religious Freedom: Sweden, sida 7.

UPPFÖLJNING AV KONVERTITUTREDNINGEN VIA ENKÄT

MARS/APRIL 2021

För att få en förståelse för vad som hänt konvertiterna i de församlingar som deltog i Konvertitutredningen 2019 togs en enkät fram. Denna gång var målet att få en uppfattning om läget för konvertiterna i församlingen, snarare än en komplett kartläggning.

Av Konvertitutredningens 76 församlingar svarade 46 församlingar på enkäten. Andelen svarande församlingar från respektive samfund (Pingst FFS, Ekumeniakyrkan, Evangeliska Frikyrkan, Svenska Alliansmissionen och Svenska Adventistsamfundet) är att betrakta som likvärdig i förhållande till Konvertitutredningen.

SAMMANFATTNING AV ENKÄTENS RESULTAT

Trots svårigheter att mötas under pandemin har de flesta församlingar god kontakt med sina afghanska konvertiter som är medlemmar. Majoriteten av konvertiterna är fortfarande aktiva på det sätt som

är möjligt i sina församlingar idag. Det går inte att urskilja något stort avhopp för gruppen afghanska konvertiter i de 46 församlingar som deltog i enkäten. Däremot har inflödet av nya afghanska konvertiter till församlingarna minskat betydligt i jämförelse med innan Konvertitutredningen. I relation till den stora flyktingström som skedde år 2015 och den stora skillnaden mot antal asylsökande idag, är detta en rimlig utveckling.

När det gäller konvertiter i asylprocess, beskriver nära hälften av församlingarna att det är något svårare eller mycket svårare att få asyl för en afghansk konvertit i jämförelse med innan Konvertitutredningen. Enbart två procent upplever att det blivit enklare och närmare 20 procent upplever ingen skillnad mot tidigare. 2/3 av församlingarna upplever att det inte har skett någon förbättring alls för denna grupp i asylprocess. Detta är anmärkningsvärt, sett i relation

Foto: Priscilla Du Preez

till kravet från regeringen till Migrationsverket i regleringsbrevet 2019, att se över konvertiters asylprocess.

När en konvertit får sitt sista avslag i Migrationsöverdomstolen framträder tre vägar för de konvertiter som är medlemmar i de 45 svenska frikyrkoförsamlingar, som bidragit till enkäten. Minst 38 personer lever som papperslösa i Sverige och minst 38 personer har utvisats till Afghanistan. Mer än dubbelt så många, uppåt 82 personer, har flytt vidare till annat europeiskt land (främst Frankrike och Tyskland) för att söka asyl där. Flera församlingar har också uppgivit att konvertiter som flytt vidare till Tyskland och Frankrike beviljats uppehållstillstånd i dessa länder, det vill säga att ett undantag från Dublinförordningens bestämmelser, om att första EU-land är ansvarig för asylansökan,

har gjorts i dessa länder. Notera att dessa siffror relaterar till 46 frikyrkoförsamlingar i Sverige. Det totala antalet papperslösa, utvisade och som har flytt vidare är enormt mycket högre om man ser till alla frikyrkoförsamlingar i Sverige som har afghanska konvertiter som medlemmar. Notera också att de som utvisats respektive flytt vidare till annat land motsvarar 19% av totala antalet konvertiter som fanns i församlingarna 2019 (619 st) och denna siffra stämmer väl med andelen konvertiter som inte längre är aktiva på gudstjänsterna (23%).

Församlingarnas förberedelse inför dop för en konvertit har utvecklats sedan Konvertitutredningen. I princip alla församlingar förbereder konvertiten i flera steg för att säkerställa mognad i beslutet att döpa sig.

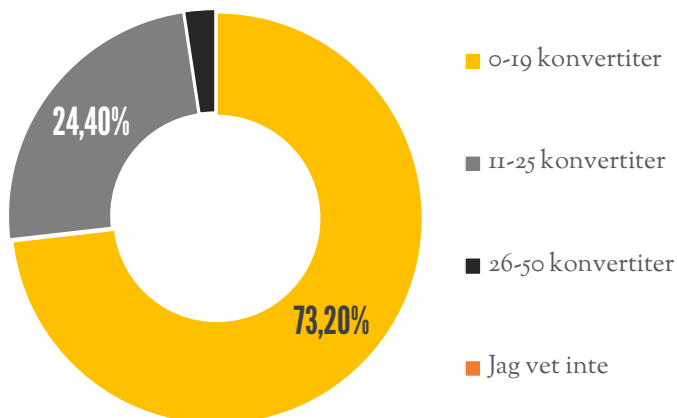
DETALJERAD GENOMGÅNG AV ENKÄTEN

KONVERTITEN OCH FÖRSAMLINGEN

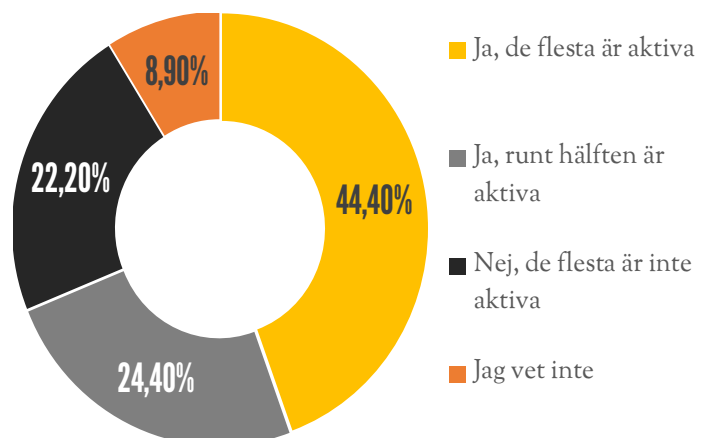
Över 73% av församlingarna har upp till 10 konvertiter från Afghanistan som medlemmar, medan 24% har mellan 10-25 konvertiter i sin församling. En församling som svarat har upp till 50 konvertiter från Afghanistan som medlemmar idag. En exakt siffra på antalet konvertiter i dessa 46 församlingar är inte möjligt att presentera. Se figur 1.

Under de två år som gått sedan Konvertitutredningen presenterades har det senaste året medfört svårigheter att samlas på grund av pandemin. Trots detta upplever över 44% att de flesta är aktiva och 24% att runt hälften är aktiva i församlingen bland de döpta konvertiterna från Afghanistan, se figur 2.

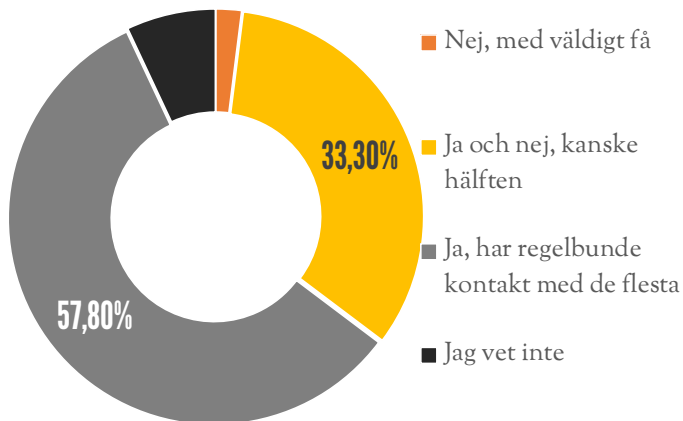
Figur 1:
Hur många konvertiter uppskattar ni att ni har
som döpta medlemmar i er församling idag?

Nära 22% menar att de flesta inte är aktiva i församlingen idag, något som troligtvis relaterar till frågan om vad som händer de konvertiter som fått sin tredje avslag i asylprocessen.

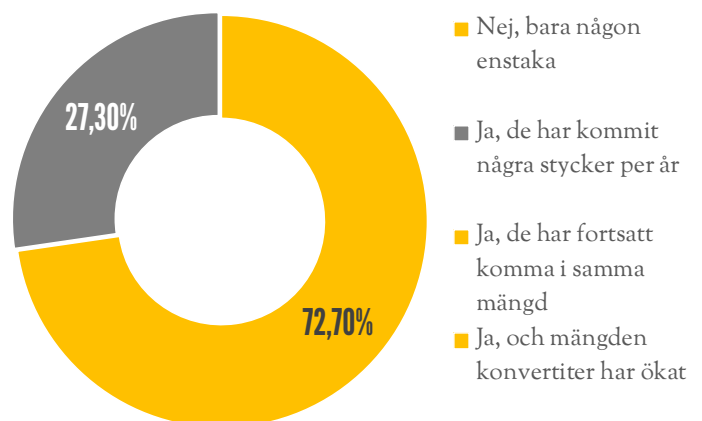
Figur 2:
Upplever ni att konvertiterna från Afghanistan,
som är döpta medlemmar, fortfarande är aktiva
i er församling på olika sätt trots pandemin?

Figur 3:
Har ni regelbunden kontakt med konvertiterna, döpta och medlemmar i er församling, från Afghanistan?

Nära 58% av församlingarna uppger att kontakt sker regelbundet med konvertiterna från Afghanistan och ytterligare nära 33% har kontakt med hälften av dem, se figur 3.

När det gäller inströmningen av nya konvertiter från Afghanistan till församlingarna så har antalet sjunkit en hel del under de två år som gått efter Konvertitutredningen. Drygt 72% av församlingarna menar att de döpt någon enstaka person från Afghanistan och över 27% menar att de döpt några nya konvertiter per år. Ingen uppger att tillströmningen är lika stor eller större i jämförelse med tiden innan Konvertitutredningen, se figur 4.

Figur 4:
Har ni under de senaste två åren döpt och/eller fått nya medlemmar, som räknas till gruppen konvertiter från Afghanistan, till er församling?

KONVERTITEN OCH ASYLPROCESSEN

Upplever församlingarna någon skillnad i möjligheten att få asyl för konvertiter från Afghanistan i jämförelse med tiden innan Konvertitutredningen?

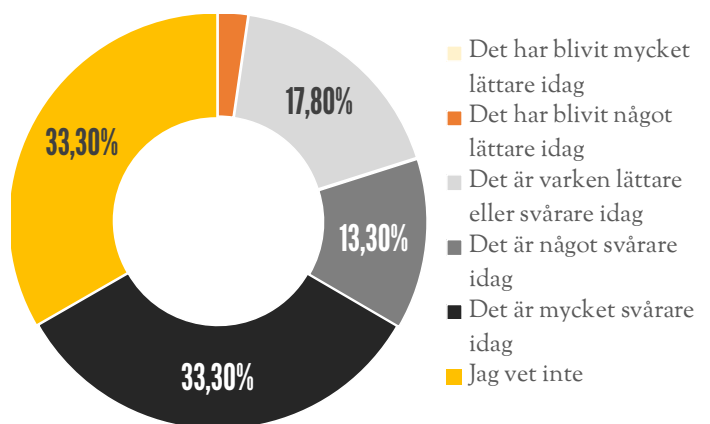
Här blir svaret splittrat och nära 33% svarar att de inte vet. Dock upplever endast 2% att det blivit något lättare för denna grupp att få asyl medan nära 18% inte upplever någon skillnad i bedömningarna. Däremot är församlingarna som upplever det som något eller mycket svårare för denna grupp att få asyl över 46%. Den dominerande upplevelsen bland församlingarna är alltså att det är svårare för denna grupp att få asyl än innan Konvertitutredningen, se figur 5.

Några anonyma röster från församlingarna får ytterligare illustrera läget för konvertiter i asylprocess:

- "En av våra konvertiter har utsatts för mordförsök för sin tro. Han är också den mest aktiva av dem alla och han delar med sig av sin tro till andra. Han har efter detta ändå fått avslag från Migrationsverket, men ett klagomål

har skickats till FN."

- "Många konvertiter har haft det väldigt tufft under pandemiåret 2020. Möjligheterna att mötas i församlingen betyder så mycket när man har en nyfunnen tro. Detta har påverkat möjligheten att växa sig stark i sin tro och därmed avspeglat sig i de beslut som fattats kring deras beslut. 2019 hade vi nästan bara positiva besked och 2020 har i princip alla varit negativa."

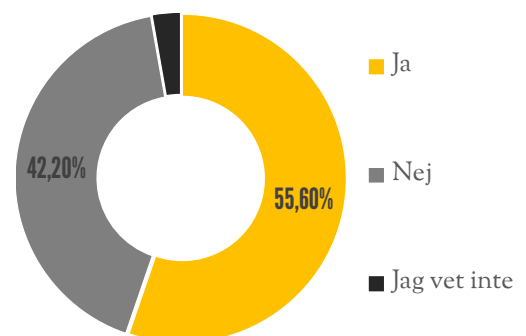
Figur 5: Konvertitutredningen visade att två av tre konvertiter från Afghanistan fick avslag på sin asylansökan gällande konversion, trots dokumenterat aktivt medlemskap och dop i en församling. Hur upplever ni möjligheten att få asyl för denna grupp idag?

KONVERTITEN EFTER SISTA AVSLAG FRÅN MIGRATIONSÖVERDOMSTOLEN

Vart tar afghanska konvertiter vägen efter sitt tredje avslag, det vill säga efter det sista avslaget i Migrationsöverdomstolen? Här framträder tre olika svar.

1. De blir papperslösa

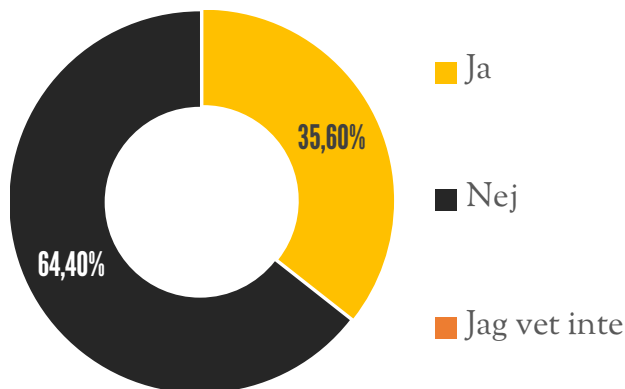
Över 55% av församlingarna (25 församlingar) svarar att de har papperslösa konvertiter som medlemmar. Utifrån de församlingar som svarat rör det sig om minst 38 medlemmar som lever som papperslösa i dessa 25 församlingar, se figur 6.

Figur 6: Har er församling papperslösa konvertiter som aktiva döpta medlemmar, det vill säga konvertiter som har utvisningsbeslut idag men som väljer att stanna i Sverige?

2. De blir utvisade till Afghanistan

Över 35% av församlingarna (16 församlingar) svarar att de har medlemmar som blivit utvisade till Afghanistan, se figur 7. Antalet konvertiter (församlingsmedlemmar) i dessa församlingar som utvisats är närmare 38 personer.

Figur 7:
Har er församling medlemmar som blivit utvisade till Afghanistan?

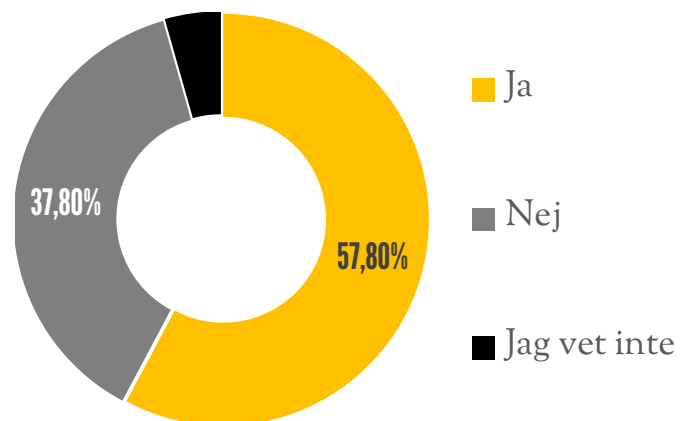
Några röster:

- "De båda som utvisades vågade inte stanna [i Afghanistan], så de lämnade landet så snart som möjligt."
- "Vi har en medlem som lever gömd i Afghanistan. Han försöker ta sig ut igen för att det finns människor som vill mörda honom."
- "De har inte rapporterat förföljelse, men lever som anonyma kristna."
- "Vågar inte vara öppna med sin tro. Flytt vidare till Iran."
- "En av de två upplevde säkerhetssituationen i Kabul mycket allvarlig och valde att följa rådet att söka sig till de "rekommenderade säkra områdena i norr av Migrationsverket". Där fick vederbörande rådet att omgående lämna området och Afghanistan eftersom det inte fanns några säkra områden för konvertiter i Afghanistan. Han följde rådet. Där slutar informationen."

3. De flyr vidare till annat europeiskt land.

Över 57% av församlingarna svarar att de har afghanska medlemmar som lämnat Sverige efter ett sista negativt asylbeslut för att försöka få asyl i annat land. se figur 8.

De länder som församlingarna uppger att konvertiterna flyr vidare till är främst Frankrike (20 församlingar) och Tyskland (13 församlingar). Andra länder man flytt till är Italien (2 församlingar) och Belgien (1 församling). Antalet som flytt vidare från Sverige till annat europeiskt land uppgår i församlingarna som deltagit i enkäten till minst 82 personer.

Figur 8:
Har er församling afghanska medlemmar som lämnat Sverige efter negativt asylbeslut för att försöka få asyl i annat land?

Några röster:

- "De som flytt vidare [till annat europeiskt land] har fått 1, 2 eller 10 års uppehållstillstånd med motivering att landet inte litar på Sverige, att Sverige kanske tvångsutvisar till Afghanistan."
- "Vi märker att Tyskland har en betydligt humanare behandling av konvertiter. Några har fått uppehållstillstånd i Tyskland efter avslag i Sverige."
- "Familjen har tvingats leva i ovisshet i flera år i Sverige, och sedan gömda i en kyrka i Tyskland. Men när Tyskland innan jul beslutade att pröva familjens ärende tog det bara någon månad för dem att konstatera att de omöjligt kan utvisas till Afghanistan."

KONVERTITEN OCH FÖRBEREDELSEN INFÖR DOP

En fråga som blir viktig i relation till bedömning av konvertitens genuina tro är förberedelsen innan dop i församlingarna. Bilden som framträder är tydlig: i princip alla församlingar har genomtänkta förberedelser innan konvertiten anses redo för dop.

Enbart en församling svarar att man enbart har dopsamtal innan konvertiten döps. De flesta anger minst tre av aktiviteterna nedan som förberedelse innan dop för en konvertit.

75% av församlingarna har dopsamtal för konvertiter.

30% har några utbildningstillfällen i grupp för konvertiter.

37% har regelbundna utbildningstillfällen i grupp, liknande Alpha, för konvertiter.

37% har enskild undervisning vid enstaka tillfällen för konvertiter.

37% har enskild undervisning vid flertal tillfällen/mentorskap för konvertiter.

9% har själavårdssamtal, **5%** låter konvertiten skriva ned sitt vittnesbörd och **5%** menar att de gör annat som förberedelse för konvertiter.

**MEDVETENHETEN OM EN LÄNGRE FÖRBEREDELSE
INFÖR DOP AV EN KONVERTIT HAR ÖKAT INOM
FÖRSAMLINGARNA.**

Foto: Timothy Eberly

Några röster om förberedelsen för en konvertit i församlingen:

- "Dopskola med undervisning och enskilda samtal innan dop."
- "Vi vill ha känt personen i minst tre månader. Undervisning minst tio tillfällen, deltagande i gudstjänstliv, dopsamtal."
- "Det grundläggande är att delta i en Alphakurs på farsi, minst en termin, gärna längre."
- "Vi för samtal och undervisar 5-10 ggr innan dop."
- "När det handlar om konvertiter har vi bibelundervisning varje vecka i 4-6 månader innan dop."
- "Sista tiden enskilda samtal, tidigare gemensam undervisning i grupp typ Alpha."
- "Normalt sett har vi två dopsamtal med de personer som vill döpas. De ska också regelbundet

ha deltagit i församlingens undervisningsgrupp för nyfikna och nyomvända. De flesta går också en Alphakurs innan dopet."

- "Vi talar med dem om vad det innebär att följa Jesus, och riskerna för dem. Vi frågar dem också varför de vill bli kristna och varför de börjat tro på Jesus. Det har hänt att vi väntat med dop för någon som velat bli döpt när personens närmaste kontakt i församlingen inte ansåg att personen var redo än."
- Förberedelsen görs individuellt efter person, hur länge personen funnits i församlingens närhet samt efter graden av engagemang och aktivitet i församlingen."
- "Dopskola på 6-7 gånger och bibelundervisning en kväll i veckan."

JURIDISKA

EFTERVERKNINGAR, PRAXIS OCH LANDINFORMATION

NY INTERNATIONELL PRAXIS

Sedan Konvertitutredningen kom ut våren 2019 har nya vägledande avgöranden som berör konvertiter kommit från både Europadomstolen och FN:s människorättskommitté (HRC). De nya vägledande avgörandena utgör ny rättspraxis som även ska beaktas och tillämpas i svenska processer.

Den 20 februari 2020 fattade HRC beslut i målet Q.A. mot Sverige.¹³ Målet handlade om huruvida en utvisning till Afghanistan skulle strida mot klagandens rätt till liv och förbudet mot tortyr (artikel 6 och 7 i FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, ICCPR). HRC konstaterade bland annat att de svenska migrationsmyndigheterna inte hade gjort en individuell bedömning avseende samtliga riskhöjande omständigheter. I det aktuella fallet hade klaganden lämnat islam, var hazar, led av psykisk ohälsa och var känd i sociala nätverk. Enligt HRC borde det beaktas att klaganden saknar familj i Afghani-

stan eftersom han lämnat landet i tidig ålder. Svenska myndigheter ansågs ha bedömt varje skyddsgrund separat och inte gemensamt, trots att alla skyddsskäl i kombination ökade risken för klaganden. HRC ansåg att svenska myndigheter brustit i prövningen om det fanns en verklig, personlig och förutsebar risk för klaganden att återvända till Afghanistan. Det skulle därför strida mot artikel 6 och 7 i ICCPR att utvisa klaganden till Afghanistan.

Europadomstolen avgjorde den 5 november 2019 målet A.A. mot Schweiz¹⁴ som handlade om en afghansk medborgare som tillhörde folkgruppen Hazara och som hade konverterat till kristendomen. Europadomstolen fann att den Schweiziska domstolen inte hade gjort en tillräcklig bedömning av de risker som sökanden personligen skulle kunna utsättas för om han utvisades till Afghanistan. Sökanden hade inte blivit tillfrågad angående sitt vardagliga utövande av sin kristna tro och hur han, om han återvände, skulle kunna fortsätta att utöva tron i Afghanistan. Schweiz hade funnit

"ATT DÖLJA SIN TRO DAGLIGEN I DET AFGHANSKA SAMHÄLLET BETRAKTADES ENLIGT EUROPADOMSTOLEN SOM EN OUTHÄRDIG PSYKOLOGISK PRESS."

Foto: Esaja Ekman

13 Q.A. mot Sverige (CPR/C/127/D/3070/2017), 20 februari 2020.

14 A.A. mot Schweiz (32218/17), 5 november 2019.

att den sökande kunde bo i Afghanistan och dölja sin tro för sin familj och samhället i stort. Det skulle dock innebära att han måste leva en lögn och tvingas ge upp all kontakt med andra troende kristna för att inte bli upptäckt. Att dölja sin tro dagligen i det afghanska samhället betraktades enligt Europadomstolen som en outhärdlig psykologisk press. Domstolen ansåg därför att Schweiz hade brutit mot tortyrförbudet (artikel 3) i Europakonventionen.

SAMMANFATTNINGSVIS INNEBÄR DE TVÅ AVGÖRANDENA ATT:

- Nationella myndigheter vid en asylprövning måste beakta om det finns flera skyddsgrunder som i kombination med varandra ökar risken för en sökande vid en utvisning.
- Nationella myndigheter inte får utvisa en konvertit med hänvisning till att denne kan dölja sin tro i hemlandet.

NY LANDINFORMATION

Många konvertiter som söker asyl i Sverige kommer från Afghanistan, Iran och Irak. Flera rapporter om säkerhetsläget för konvertiter i dessa länder har kommit sedan Konvertitrapporten 2019. Dessa rapporter ska beaktas av Migrationsverket vid bedömningen av rätten till skydd för asylsökande från dessa länder. Enligt Open Doors senaste rapport World Watch List, i vilken förföljelsen av kristna i världen studeras, är Afghanistan det andra värsta landet i världen vad gäller förföljelse av kristna. Iran ligger på åttonde plats och Irak på elfte plats. I inget av länderna är det möjligt att leva som

kristen. Det saknas särskilt acceptans inom familjen för de som har avfallit från islam och konverterat till kristendomen.¹⁵

Migrationsverket har släppt en rapport den 16 juni 2020 som behandlar prövning av skyddsbehov för medborgare från Afghanistan (RS/007/2020).¹⁶ I rapporten framgår att säkerhetsläget i Afghanistan varierar mycket. Rättsskyddet i Afghanistan anses ha sådana brister att det inte går att hänvisa någon till den afghanska staten för myndighetsskydd. Ställningstagandet tar inte upp något särskilt om apostater och konvertiter, utan hänvisar i de frågor-

15 <https://www.open-doors.se/wwl>, (11 februari 2021).

16 Migrationsverket, Rättsligt ställningstagande om prövning av skyddsbehov för medborgare från Afghanistan – RS/007/2020, 2020-06-16, Lifos nr 44458.

**"LÄGET I LÄNDERNA HAR SÅLEDES INTE BLIVIT
BÄTTRE SEDAN KONVERTITUTREDNINGEN 2019."**

Foto: Mohammad Rahmani

na till det tidigare ställningstagandet SR 46/2018, som nämndes i Konvertitutredningen 2019.

Avseende Irak kom en rapport från Migrationsverket den 17 december 2019 i vilken irakiska medborgares behov av internationellt skydd utreds.¹⁷ Enligt rapporten är ateism inte uttryckligen olagligt i Irak men jämföras ofta med hädelse mot islam och medför risk för arrestering eller hotelser och våld.²¹ En liten, men växande del av befolkningen, särskilt ungdomar, ser sig som sekulära och ateism blir allt vanligare. Konvertiter kan dock riskera mycket allvarliga repressalier och de kan inte få sin nya religiösa tillhörighet registrerad på sin identitetshandling. Det görs skill-

nad mellan att vara kristen i Irak och att konvertera från islam. Att lämna islam (apostasi) anses värre eftersom det uppfattas fientligt från samhället.¹⁸

Slutligen finns nya rapporter om säkerhetsläget i Iran. I en rapport från Migrationsverket den 8 juni 2020 studeras situationen för konvertiter och iranska regimens övervakning av internet och sociala medier.¹⁹ Det framgår av rapporten att det finns ett intresse för kristendomen i Iran och att situationen för konvertiter i Iran är mycket svår.²⁰

Enligt rapporten har myndigheternas intresse för konvertiter ökat och möjligheten för konvertiter att öppet praktisera sin religion

17 Migrationsverket, Rättsligt ställningstagande angående prövningen av ansökningar om internationellt skydd m.m. för medborgare i Irak, SR 34/2019, 2019-12-17, Lifos nr 43861.

18 Migrationsverket, Rättsligt ställningstagande angående prövningen av ansökningar om internationellt skydd m.m. för medborgare i Irak, SR 34/2019, 2019-12-17, Lifos nr 43861, s. 8.

19 Migrationsverket, Landinformation: Iran – Situationen för konvertiter och regimens övervakning av internet och sociala medier, 2020-06-08, Lifos nr 44432.

20 Migrationsverket, Landinformation: Iran – Situationen för konvertiter och regimens övervakning av internet och sociala medier, 2020-06-08, Lifos nr 44432, s. 27.

har minskat. Både myndigheter och familj i Iran kan utgöra hot mot konvertiter. Irans övervakning har även ökat de senaste åren, vilket utgör en risk för konvertiter och särskilt personer som varit aktiva på sociala medier.

Personer som identifierats som konvertiter blir allt mer utsatta.²⁰

En konversion uppfattas i Iran som ett agerande som utgör ett hot mot det fundament som regimen vilar på. Enligt rapporten finns information om att Iran övervakar och infiltrerar huskyrkor i Iran samt att Iran samlar underrättelser i sina grannländer, och i Europa, om konvertiter. Ett hundratal konvertiter får varje år fällande domar i Iran, ofta för nationella säkerhetsbrott. Kon-

vertiter i Iran tvingas praktisera sin religion i hemlighet.²¹ I en norsk rapport har iranska återvändare studerats.²³ Iranska asylsökande som har fått avslag och som återvänder till Iran förhörs ofta av Immigrations- och passpolisen eller iranska underrättelsetjänster på flygplatsen. Beroende på resultatet av förhöret, kan den återvändande kallas till ytterligare förhör efter inresa i landet. De som lämnat Iran olagligt kan riskera straff. Information om personens verksamhet utomlands kan leda till intresse från myndigheterna. Det finns rapporter om att återvändande asylsökande har arresterats vid återkomst, men omständigheterna i ärendena är svåra att verifiera.²³

SAMMANFATTNINGSVIS FRAMGÅR ATT SÄKERHETSLÄGET FÖR KONVERTITER I AFGHANISTAN, IRAK, OCH IRAN ÄR OERHÖRT ALLVARLIGT. HOTBILDEN ÄR STOR BÅDE FRÅN SAMHÄLLET OCH FAMILJEN.

21 Migrationsverket, Landinformation: Iran – Situationen för konvertiter och regimen övervakning av internet och sociala medier, 2020-06-08, Lifos nr 44432, s. 27-28.

22 Migrationsverket, Norge. Landinfo, Temanotat Iran: Mottagelse og behandling av returnerte asylsøkere, 2021-01-21, Lifos nr 45203.

23 Migrationsverket, Norge. Landinfo, Temanotat Iran: Mottagelse og behandling av returnerte asylsøkere, 2021-01-21, Lifos nr 45203, s. 4.

SAMMANSTÄLLNING AV PRAXIS FRÅN MIGRATIONSÖVERDOMSTOLEN 2019

Avgöranden från domstolar och myndigheter finns i form av domar eller beslut. De får ibland samlingsnamnet rättspraxis och då menar man tidigare domar från högre domstolar och vissa myndigheter. Om målet har avgjorts i högsta instans är rättsfallet vägledande för rättstillämpningen och det kallas då för prejudikat.

Den rättspraxis som refereras till på nästa sida behandlar en asylsökandes rätt till att beviljas uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder eller ny prövning.

Om en sökande fått avslag på sin ansökan om asyl kan Migrationsverket i undantagsfall stoppa verkställigheten av en utvisning om det finns nya omständigheter som utgör hinder. Det kallas för verkställighetshinder. Sådant hinder kan till exempel föreligga på grund av nya skyddsskäl, medicinska skäl, förändrad familjesituation eller om Migrationsverket rent praktiskt inte kan verkställa utvisningen. En sökande har rätt till ny prövning om det finns sådana nya omständigheter som kan antas utgöra skäl för att stoppa en utvisning, på grund av att den sökande riskerar tortyr eller annan illabehandling. För att en

sökande ska ges rätt till ny prövning krävs också att omständigheten inte kunnat tas upp tidigare eller att sökanden kan visa en giltig ursäkt för att det inte gjorts.

Trots den vägledning som konstateras i Migrationsöverdomstolens nya rättspraxis nedan gällande kravet på giltig ursäkt och när en sökande ska informera om nya skyddsskäl, förekommer det ändå att Migrationsverket bedömer en sökande som icke-trovärdig för att denne inte berättat om sin konversion tidigare, vilket leder till att den nya prövningen inte blir ett effektivt rättsmedel i praktiken. Om en sökande tillåtits ny prövning med hänsyn till de nya uppgifterna ska kravet på giltig ursäkt inte påverka bedömningen av sökandens trovärdighet.

MIG 2019:5

Frågan i målet

Hur kravet på giltig ursäkt i 12 kap. 19 § 1 st. 2 p. utlänningslagen ska tillämpas i förhållande till det verkställighetsförbud som följer av 12 kap. 1 § i samma lag.

Bakgrund

2017 inkom sökande med anmälan om verkställighetshinder på grund av konversion till kristendomen. Den sökande riskerade skyddsgrundande behandling vid ett återvändande till hemlandet. Till stöd för sina yrkanden gav den sökande in ett dopintyg och skrivelser från kristna församlingssmedlemmar.

Den sökande fick avslag hos Migrationsverket respektive Migrationsdomstolen. Migrationsdomstolen bedömer att det finns skälig anledning att anta skyddsgrundande behandling, däremot konstaterar Migrationsdomstolen att den sökande inte haft giltig ursäkt för att han inte tidigare fört fram de skyddsskäl han ansett sig ha.

Bedömning

Migrationsöverdomstolen fastställde i sin dom av den 10 april 2019 i mål nr UM 12194-18 (se MIG 2019:5), att kravet på giltig ursäkt inte kan tolkas så generellt att det alltid ska vara uppfyllt för att ny prövning över huvud taget ska få beviljas. En sökande behöver inte visa på någon giltig ursäkt för att en ny prövning ska beviljas om det bedöms finnas skälig anledning att anta att denne skulle riskera skyddsgrundande behandling i hemlandet.

MIG 2019:25*Frågan i målet*

Om nya omständigheter, som kan antas utgöra bestående verkställighetshinder, skulle ha kunnat åberopas tidigare och hur den bedömningen ska göras.

Bakgrund

Den sökande har i ärendet inkommit med uppgifter om att han vid ett återvändande till hemlandet kommer att utsättas för skyddsgrundande behandling på grund av att den sökande konverterat från islam till kristendomen. Asylskälet har inte prövats inom ramen för den ursprungliga asylansökan. Den sökande har under flera år funderat över trosfrågor och utvecklat sin tro.

Bedömning

Migrationsöverdomstolen konstaterade i sitt avgörande av den 11 december 2019 i mål nr UM 4832-19 (se MIG 2019:25), att om den nya omständigheten hänför sig till något som rör den sökandes person, t ex ändrad ideologisk övertygelse, finns det inte nödvändigtvis yttre faktorer som kan fastställa när skyddsskälet ska åberopas. Den sökande hade under flera år funderat över trosfrågor och utvecklat sin tro.

Bedömningen av när en ny omständighet ska föras fram bör utgå ifrån att det är först när det finns en ny omständighet som är sådan att den kan medföra skyddsbehov, som den ska redovisas. Migrationsöverdomstolen slog vidare fast att om en sökande gjort antagligt att denne på grund av sin ändrade övertygelse riskerar skyddsgrundande behandling vid ett återvändande till hemlandet får det förutsättas att denne inte anser sig ha haft något skyddsbehov tidigare på denna grund. Det saknas då i allmänhet skäl att ifrågasätta tidpunkten för när detta skyddsbehov ska anses ha uppstått.

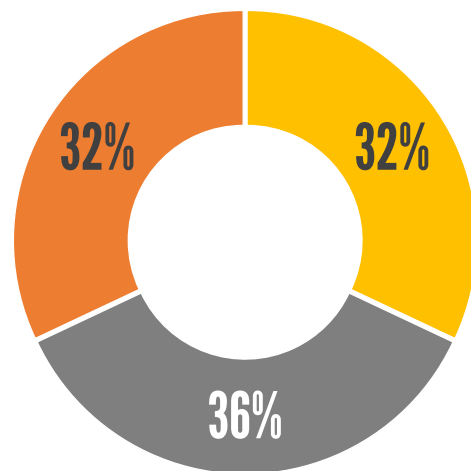
JURIDISK ANALYS OCH UPPFÖLJNING

INTRODUKTION OCH UNDERLAG

I denna del presenteras en juridisk analys.

KLAGOMÅL TILL FN:S KOMMITTÉER

Under perioden mars 2019 till mars 2021 har Skandinaviska Människorättsadvokaterna lämnat in 47 klagomål till FN:s kommitté mot tortyr och FN:s människorättskommitté i fall som rör kristna konvertiter. Av dessa klagomål har 15 ärenden inhi-berats och verkställigheten av res-pektive utvisningsbeslut har således stoppats medan klagomålet i sak tas upp till prövning i den aktuella FN-kommittén. I vissa fall kan FN:s kommitté mot tortyr även välja att inte ta upp ett fall om det inte anses finnas tillräckliga skäl för att anta att det föreligger en kränkning av konventionen i fråga, vilket skett i 15 ärenden. Ytterligare 17 klagomål har inte inhi-berats, men de har registre-rats i kommittén och tagits upp till prövning.

■ Inhi-berade ■ Har tagits upp ■ Ej registrerade

47

TOTALA
ANTALET
ÄRENDEN

15

INHIBERADE
ÄRENDEN

17

HAR TAGITS UPP
TILL PRÖVNING

15

EJ
REGISTRERADE
ÄRENDEN

I den följande juridiska analysen granskas fyra av de beslut där inhibition²⁴ har beviljats efter klagomål till FN:s kommitté mot tortyr (CAT) och ett beslut där inhibition har beviljats efter klagomål till FN:s människorättskommitté (HRC).²⁵ Dessutom granskas inledningsvis tio beslut från Migrationsverket gällande konversion, fem bifallsbeslut och fem avslagsbeslut. Analysen av Migrationsverkets beslut kommer utgå från, och jämföras med, de brister som framhövdes i Konvertitutredningen från 2019. Därutöver kommer Migrationsverkets beslut analyseras mot bakgrund av kraven enligt 27-36 §§ i UNHCR:s riktlinjer om religionsbaserade asylansökningar. Punkterna till höger i den gråa textrutan, som utgjorde brister i Konvertitutredningen från 2019, kommer ligga till grund för jämförelse och analys i denna del.

I Konvertitutredningen 2019 noterade vi följande brister i bevisvärdering och utredning:

BRISTER I BEVISVÄRDERING

- Höga kunskapskrav
- Höga krav på intellektuella resonemang och låg värdering av personliga trosupplevelser
- Mycket låg värdering av skriftlig bevisning och religionsutövning

BRISTER I UTREDNING

- Bristande möjlighet till komplettering
- Bristande bedömning av tillskriven religiös uppfattning
- Avsaknad av helhetsbedömning
- Avsaknad av nödvändig expertkunskap kring religion och konversion

24 Inhibition innebär att verkställigheten av utvisningsbeslutet stoppas medan saken tas upp till prövning i den aktuella FN-kommittén.

25 Om alla nationella rättsmedel i Sverige är uttömda i asylprocessen och det finns grund att tro att en rättighet enligt FN:s konvention mot tortyr eller FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter har överträtts kan det vara möjligt att lämna ett klagomål till CAT eller HRC.

MIGRATIONSVERKETS BESLUT

SAMMANFATTNING AV ANALYS

Generellt går det, efter Konvertit-utredningen från 2019, att härleda vissa förändringar kring Migrationsverkets handläggning av asylärenden där konversion åberopas som skyddsskäl.

Till skillnad från vad som konstateras i den juridiska analysen i Konvertitutredningen ställs idag oftast inte lika höga kunskapskrav som innan. Det förekommer dock fortfarande oskäligen höga kunskapskrav i vissa fall. En genomgång av besluten visar att Migrationsverket fortfarande ställer krav på "djupare kunskap om religionen" och kunskaper om "centrala delar" eller "huvuddragen" av religionen. Migrationsverket har emellertid inte på något sätt redovisat för vad som ligger till grund för bedömningen av att vissa kunskaper anses höra till just det "centrala" i kristendomen eller hur dessa "djupare kunskaper om religionen" har värderats. Visserligen ställer Migrationsverkets handläggare vid asylutredningen inte längre lika höga kunskapskrav som tidigare, men däremot finns en överbetoning på krav på känslomässiga resonemang kring konversionen.

Besluten grundar sig i huvudsak på hur väl en sökande kan redogöra för intellektuella och känslomässiga resonemang och reflektioner kring skillnaderna mellan den tidigare religionen och den nya tron, konversionsprocessen, den kristna tron, hur tron praktiseras, tvivelsmål och risker. Frågorna tenderar dock att bli oproportionerligt abstrakta, vilket medför att frågorna kan vara svåra att besvara för en sökande som bland annat har en låg utbildningsbakgrund.

Vidare tillmäts fortfarande skriftlig bevisning (exempelvis intyg från en sökandes församling om aktivt deltagande och genuin tro) ett mycket lågt bevisvärde och Migrationsverkets utredare saknar nödvändig expertkunskap kring religion och konversion. Det leder inte sällan till godtyckliga slutledningar.

Det råder även brister beträffande hur Migrationsverket bedömer risken att en sökande tillskrivs en religiös uppfattning. Även om en sökande inte skulle bedömas ha en genuin kristen övertygelse, kan sökandens liv vara i fara om landsmän i hemlandet uppfattar sökanden

Foto: Chelsea Shapouri

som kristen. De muntliga uppgifterna och övrig konkret bevisning tillmäts ofta inte ett tillräckligt högt bevisvärde och Migrationsverkets konsekvensanalyser saknar fortsatt en tillfredsställande hänsyn till helheten och, i vissa fall, multipla riskfaktorer.

Migrationsverkets beslut visar på särskilda brister vad gäller tillämpningen av UNHCR:s riktlinjer om religionsbaserade asylansökningar,²⁶ trots att riktlinjerna ska vara vägledande för den individuella bedömningen (enligt Migrationsöverdomstolens prejudicerande dom i målet MIG 2011:29).

Enligt § 27(b) i UNHCR:s riktlinjer om religionsbaserade asylansökningar är det vid fastställande av flyktingstatus lämpligt att dra nytta av hjälp från oberoende experter med särskild kunskap om landet, regionen och sammanhanget och/eller användningen av bekräftande

vittnesbörd från andra anhängare av samma tro. Trots detta tillerkänner Migrationsverket skriftlig bevisning till stöd för den sökandes trosövertygelse ett mycket lågt bevisvärde.

Därutöver föreskrivs i § 27(c) i UNHCR:s riktlinjer att beslutsfattare ska vara objektiva och undvika godtyckliga bedömningar beträffande en specifik religion, som exempelvis kan grunda sig i egna erfarenheter. I besluten framkommer det dock att Migrationsverket drar skönsmässiga och allmänna slutsatser, utan någon tydlig förankring eller kunskap om det enskilda fallet eller det aktuella samfundets egen teologi eller praktik.

När det gäller trovärdigheten fastställer UNHCR:s riktlinjer att omfattande tester av de den sökandes kunskaper i trosläran inte alltid är nödvändigt eller av nytta för utredningen.²⁸ Exempelvis framgår det av riktlinjerna att detaljerad kunskap

26 UNHCR:s handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning, "Guidelines on International Protection: Religion-Based Refugee Claims under Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees", 28 april 2004, HCR/GIP/04/06. Länk: <https://www.unhcr.org/publications/legal/40d8427a4/guidelines-international-protection-6-religion-based-refugee-claims-under.html>

27 UNHCR Guidelines, § 28.

inte alltid korrelerar med sökandens genuina trosövertygelse. Utredningen ska istället bland annat vara inriktad på hur den sökande utövar sin tro, frågor angående hur den sökande kom till tro och vad tron betyder för den sökande.

Det framkommer av Migrationsverkets beslut att sökandens känslomässiga resonemang är av stor betydelse. Emellertid tar Migrationsverket i sin bedömning inte lika stor hänsyn till hur sökanden praktiserar och utövar sin tro. De granskade besluten visar att Migrationsverket brister i sin hänsyn till individuella omständigheter som bland annat ålder, utbildningsbakgrund, social status och kulturell bakgrund, vilket innebär att det ställs för höga krav på sökandens förmåga att resonera och uttrycka sig verbalt. Vidare förekommer det fortfarande att Migrationsverket i vissa fall ställer oproportionerliga krav på den sökandens kunskaper inom kristendomen.

UNHCR anser att kompletterande intervjuer bör hållas när personer har gjort motstridiga påståenden eller gjort påståenden som inte överensstämmer med trosutövningen inom den aktuella grenen/regionen. Den sökande måste då ges tillfälle att förklara eventuella motstridigheter.²⁸ Generellt sätt har Migrationsverket visat en större benägenhet att bevilja möjlighet till kompletterande utredningar och yttranden i individuella fall. UNHCR:s vägledning följs emellertid inte i samtliga ärenden där kompletteringar behövs. Det är även så att det kan ta oskäligt lång tid innan Migrationsverket beslutar om ytterligare utredning. Långsam handläggning kan till exempel vara särskild problematisk när sökanden genomlevt traumatiska livserfarenheter och är i trängande behov av tortyrskadeutredning.

Det framgår av § 34 i UNHCR:s riktlinjer om religionsbaserade asylansökningar att när det kommer till konversion efter det att den

Foto: Stefan Kunze

sökande lämnat sitt hemland, så kallad konversion sur place, påkallar trovärdighetsfrågan extra uppmärksamhet. UNHCR fastställer även att en konversion ofta växer fram över tid.²⁹ De granskade besluten visar däremot att Migrationsverket överbetonat sökandens förmåga att redogöra för intellektuella och känslomässiga resonemang kring tidigare erfarenheter och konversionsprocessen, trots att sökanden anfört de grundläggande motiven till sin tro och vilken effekt den haft på sökandens liv. Enligt UNHCR är grundkärnan i bedömningen huruvida sökanden har välgrundad fruktan för att förföljas och utsättas för skyddsgrundande behandling i hemlandet på grund av sin konversion.³⁰ Det framgår emellertid att Migrationsverket generellt sätt tillmätt omständigheter kopplade till riskerna att sökanden kommer tillskrivas en religiös uppfattning ett lågt bevisvärde.

Utifrån ovanstående analys kan vi således nå följande slutsatser:

BEVISVÄRDERING

- Något lägre kunskapskrav men fortfarande relativt höga kunskapskrav gällande "centrala delar av religionen"
- Mycket höga krav på intellektuella resonemang och
- Särskilt höga krav på känslomässiga resonemang kring konversionen
- Mycket låg värdering av skriftlig bevisning
- Låg värdering av faktisk religion-sutövning.

ASYLUTREDNING

- En något utökad möjlighet till komplettering av asylutredning
- Bristande bedömning av tillskriven religiös tillhörighet
- Avsaknad av helhetsbedömning och beaktande av multipla riskfaktorer
- Avsaknad av nödvändig expertkunskap kring religion och konversion

29 UNHCR Guidelines, § 34.

30 UNHCR Guidelines, § 35-36.

URVAL AV POSITIVA BESLUT

I denna del presenteras ett urval av konkreta beslut från Migrationsverket som har lett till att uppehållstillstånd har beviljats till en asylsökande som sökt asyl i Sverige på grund av konversion till kristendomen. Fokus ligger på att visa dels hur Migrationsverket har gjort bevisvärderingen i de olika besluten och dels på olika tendenser i asylutredningen, vilket har inhämtats genom att studera protokollen från asylutredningen.

BESLUT AV DEN 8 OKTOBER 2020

Under utredningen fokuserar Migrationsverkets utredare i huvudsak på att ställa frågor gällande sökandens personliga resonemang kring tidigare bakgrund, konversionsprocessen och vad den kristna tron och centrala budskap inom den betyder för sökanden på ett individuellt plan och personliga upplevelser; till exempel "du har ju berättat en hel del nu om treenigheten [...] Jag undrar bara vad [...] innebär det för dig personligen". Utredaren har varit noggrann med att påpeka när sökanden pratar för allmänt om den kristna tron och vill att sökanden ska fokusera på den *inre, känslomässiga, processen*. Inga särskilda kunskapsfrågor. Sökanden ges utrymme att prata fritt.

I sitt beslut anför Migrationsverket att skriftlig bevisning inte är avgörande utan att de egna, muntliga uppgifterna är centrala och av största betydelse för bedömningen av skyddsbehovet. Den skriftliga bevisningen ges ingen konkret värdering mer än att handlingarna konstateras vara äkta. Migrationsverket bedömer att skyddsbehov föreligger på grund av att uppgifterna som lämnats anses vara trovärdiga och tillförlitliga samt med anledning av gällande landinformation. Att Migrationsverket anser att sökandens uppgifter är tillförlitliga och att sökanden innehar en genuin kristen övertygelse grundar sig i att sökanden redogjort för reflektioner, tvivelsmål och tankar kring konversionen och vad detta inneburit på ett personligt, känslomässigt plan. Sökandens särskilda faktakunskaper om kristendomen har inte beaktats närmare. *Asylansökan bifölles.*

BESLUT AV DEN 31 OKTOBER 2019

Sökanden söker asyl och omständigheten att sökanden är kristen konvertit prövas inom ramen för grundprocessen. Sökanden ges omfattande utrymme att berätta fritt angående sina asylskäl och omständigheter, särskilt sin konversionsprocess. Utredaren ställer flera frågor angående tiden i hemlandet och skillnaderna mellan islam och kristendom, dels frågor gällande konkret faktakunskap, dels frågor om känslomässiga resonemang kring konversionen. Sökanden har akademiska meriter och innehar god förmåga att resonera intellektuellt. Vidare fokuserar utredaren på sökandens personliga trosupplevelser och hur sökanden praktiserar sin tro. I synnerhet ställs flera frågor angående det känslomässiga, till exempel: "Vad betyder dessa kyrkobesök för dig? Kan du beskriva dina känslor?" och "Vad skulle det innebära för dig som individ att inte kunna missionera? [...] Hur skulle det få dig att må?"

I sin bedömning bedömer Migrationsverket att sökanden förmått göra sin konversion trovärdig och tillförlitlig mot bakgrund av att sökanden varit kapabel att förklara sina funderingar kring islam och kristendom, särskilt beträffande skillnader i individuella trosupplevelser. Migrationsverket tillmäter sökandens intellektuella resonemang och personliga trosupplevelser ett högt bevisvärde. Migrationsverket anser att sökanden förklarat den känslomässiga processen och lyckats koppla delar ur Bibeln till egna reflektioner. Sålunda tar Migrationsverket hänsyn till kunskaper inom kristendomen, men där fokus ligger på sökandens känslomässiga reflektioner. Den skriftliga bevisningen ger ingen närmare bedömning, men Migrationsverket anför att det styrker sökandens uppgifter. *Asylansökan bifölles.*

BESLUT AV DEN 2 NOVEMBER 2020

Sökanden sökte asyl på grund av konversion efter att först innehaft ett uppehållstillstånd på grund av studier. Under utredningen har fokus riktats mot hur konversionen påverkat sökanden som person och individuella trosupplevelser. Eftersom sökanden är akademiskt utbildad i hemlandet har sökanden förmått redogöra för faktakunskap och intellektuella resonemang angående särskilda skillnader mellan islam och kristendom. Mot bakgrund av hemlandets kontroll och övervakning av konvertiter har Migrationsverket även ställt flera frågor beträffande sökandens reflektioner kring riskerna. Frågorna avseende sökandens konversionsprocess och tro har varit av mer allmän karaktär, dock ges offentliga biträdet möjlighet att ställa minst 22 frågor kopplat till sökandens tro.

I beslutet anför Migrationsverket att sökandens uppgifter är trovärdiga och tillförlitliga eftersom sökanden redogjort för personliga trosupplevelser och att sökanden "visat relevanta kunskaper om religionen" samt reflekterat över sin syn på islam respektive kristendom. Migrationsverket har i sin bedömning sedermera tillmätt vikt vid att sökanden "lämnat in relevant skriftlig bevisning till stöd för sina uppgifter" angående sin konversion och kristna tro. Migrationsverket har i denna bedömning värderat sökandens skriftliga bevisning och uppgifter om religionsutövning högre än vanligt. Mot bakgrund av sökandens akademiska bakgrund har Migrationsverket även tillmätt sökandens kunskaper och intellektuella resonemang ett högt bevisvärde. *Asylansökan bifölles.*

BESLUT AV DEN 27 OKTOBER 2020

Sökanden söker asyl på nytt efter att det ursprungliga utvisningsbeslutet har preskriberats. Konversion från islam till kristendomen har tidigare åberopats genom ansökan om verkställighetshinder. Under utredningen får sökanden till viss del berätta fritt och redogöra för längre utläggningar angående asylskälen. Beträffande konversionen ställer Migrationsverket i huvudsak frågor angående skillnader mellan islam och kristendom, tvivel och andra personliga trosuplev-

elser, men även om hur sökanden praktiserar sin tro och riskerna vid ett återvändande. Sökanden innehar förmåga att intellektuellt resonera kring omständigheterna. Migrationsverket ställer även frågor utifrån ett barnperspektiv. Det offentliga biträdet får ställa minst 11 frågor.

I sin bedömning anser Migrationsverket att konversionen är genuin, trots att Migrationsverket och migrationsdomstolarna inte i tidigare genomförd asylprocess har bedömt den kristna tron som genuin. Till exempel anför Migrationsverket att "Migrationsverket bedömer att dina uppgifter [...] är detaljerade och personliga [...]" och att "Migrationsverket noterar att det tidigare bedömts att du inte gjort tillförlitligt en genuin övertygelse. Migrationsverket konstaterar dock att en genuin övertygelse kan uppstå under livets gång [...]". Följaktligen tillmäts de personliga trosupplevelser som sökanden redogjort för och tiden som sökanden betraktat sig som kristen särskild betydelse. Migrationsverket bedömer att tidigare bedömningar kan frångås, eftersom sökanden vidhållit sin konversion över tid och fortsatt varit aktiv. *Asylansökan bifölles*.

BESLUT AV DEN 27 NOVEMBER 2020

Sökanden ansöker om asyl på nytt efter att det ursprungliga utvisningsbeslutet har preskriberats. Konversion från islam till kristendom åberopades i asylprocessen för första gången. Migrationsverket ställer vissa kunskapsfrågor angående val av inriktning inom kristendomen. Vidare får sökanden flera frågor beträffande tiden som muslim kontra kontakten med kristendom och själva konversionsprocessen. Utredaren konstaterar att det inte råder krav på höga intellektuella resonemang med hänsyn till att sökanden endast gått i skolan i tre till fyra år. Dock ställs höga krav på personliga trosupplevelser, till exempel: Vilka tankar hade du när du läste bibeln och när du läste om Jesus? Om du kan berätta om dina personliga reflektioner, varför var det ett viktigt beslut och steg för dig att döpa dig? Stort fokus riktas även mot hur sökanden praktiserar sin tro. Det offentliga biträdet ges möjlighet att ställa minst 16 frågor kopplat till sökandens kristna tro. Efter utredningen får sökanden kompletterande frågor angående varför sökanden inte åberopade sin konversion under föregående process.

I beslutet anføres att Migrationsverket anser att det är en trovärdighetsbrist att sökanden inte i tillräcklig mån förmått redogöra för varför sökanden "valt att vänta med att anförä sin kristna tro som skyddsskäl". Migrationsverket anser dock trots detta att sökanden har kunnat förklara skillnaderna mellan islam och kristendomen, sin konversionsprocess samt hur sökanden praktiserar sin kristna tro. Hans muntliga uppgifter om den personliga trosupplevelsen värderas således högt. *Asylansökan bifölles*.

URVAL AV NEGATIVA BESLUT

I denna del presenteras ett urval av konkreta beslut från Migrationsverket som har lett till avslag på asylansökan för sökande som sökt asyl i Sverige på grund av konversion till kristendomen. Fokus ligger på att visa dels hur Migrationsverket har gjort bevisvärderingen i de olika besluten och dels på olika tendenser i asylutredningen, vilket har inhämtats genom att studera protokollen från asylutredningen.

BESLUT AV DEN 26 JUNI 2020

Sökanden beviljas ny prövning av Migrationsverket på grund av nya omständigheter, kopplat till deltagande i media, hot och läkarintyg. Konversion till kristendomen har redan åberopats och prövats inom ramen för grundprocessen. Under utredningen ställs i huvudsak ingående frågor angående de nya omständigheter som uppstått och risken för att tillskrivas en religiös uppfattning. Sökanden ges möjlighet att prata relativt fritt angående sin trosövertygelse.

Migrationsverkets bedömning är bristfällig mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i ärendet. Bland annat tar beslutsfattaren inte tillräcklig hänsyn till de principer för prövning av konversion som skyddsskäl som uppställts i MIG 2011:29. Exempelvis innefattar Migrationsverkets bevisvärdering brister gällande följande omständigheter: att sökanden konverterat tidigt i asylprocessen, sökandens kunskap i den kristna tro (särskilt i jämförelse med vad som var fallet i det ovan nämnda vägledande målet), sociala och kulturella bakgrund samt utbildningsbakgrund. Migrationsverket hänvisar till att detta beaktats i bedömningen, men det redovisas inte på ett tillfredsställande sätt i beslutet. Med hänsyn till detta beaktar inte Migrationsverket tillräckligt multipla riskfaktorer och risken att sökanden tillskrivs en religiös uppfattning. *Asylansökan avslogs.*

BESLUT AV DEN 21 FEBRUARI 2020

Migrationsdomstolen beviljar sökanden ny prövning på grund av att sökanden konverterat till kristendomen, vilket alltså inte har varit föremål för prövning inom ramen för grundprocessen. Under utredningen ges sökanden möjlighet att berätta fritt om sin konversion. Sökanden får flera frågor angående skillnaderna mellan islam och kristendom, frågor om intellektuella resonemang och personliga trosupplevelser. Frågorna är ibland vaga och märkliga, exempelvis en fråga om det finns något som inte är "logiskt" med kristendomen.

Migrationsverkets bedömning är bristfällig och grundar sig bland annat i godtyckliga slutsatser och vad som framstår som avsaknad av nödvändig expertkunskap kring religion. Migrationsverket anför att påbud och måsten inom islam inte har en tydlig koppling till själva tron inom islam, vilket är en felaktig bedömning. Vidare ställer Migrationsverket alltför höga kunskapskrav, bland annat lyfter beslutsfattaren fram att sökanden inte kan citera psalm 139 i Bibeln och att sökanden inte kan räkna upp alla 10 Guds budord. Migrationsverket anmärker på detta trots att sökanden under utredningen redogör för andra bibeltexter samt räknar upp flera av de tio budorden. Detta visar på att Migrationsverket inte gör en helhetsbedömning av samtliga uppgifter. Dessutom ställer Migrationsverket för höga krav på intellektuella resonemang och fak-takunskaper kring vad som skiljer sig mellan vissa kyrkor. *Asylansökan avslogs.*

BESLUT AV DEN 3 APRIL 2020

Migrationsverket beviljar sökanden ny prövning på grund av att sökanden kon-verterat från islam till kristendom, skyddsskälet återopades alltså inte inom ramen för grundprocessen. Under utredningen ställer utredaren främst frågor angående sökandens konversionsprocess, skillnader mellan islam och kristen- domen, kunskaper om kristen lära, känslomässiga personliga trosupplevelser samt reflektioner kring riskerna vid ett återvändande till hemlandet. Sökanden ges relativt stort utrymme att tala fritt, men inga längre utläggningar sker efter- som utredaren ställer flera frågor.

I sitt beslut anser Migrationsverket att den skriftliga bevisningen som åbero- pas inte ska tillmätas ett högt bevisvärde, utan att sökandens muntliga up- pgifter ska ligga till grund för bedömning av huruvida uppgifterna är tillförlit- liga och trovärdiga. Migrationsverkets avslag grundar sig i att sökanden inte i tillfredsställande grad kunnat redogöra för sin inre process, tidpunkten för när sökanden började tro på kristendomen, specifika personliga och betydelseful- la trosupplevelser samt tvivel och risker. Migrationsverket ställer höga krav på intellektuella resonemang och personliga trosupplevelser. Hur väl sökanden redovisar detta är avgörande för bedömningen av sökandens kristna tro trots att Migrationsverket inte kräver att sökanden ska ha omfattande kunskaper om kristendomen. *Asylansökan avslogs.*

BESLUT AV DEN 11 FEBRUARI 2021

Inom ramen för grundprocessen får sökandena prövad konversion från islam till kristendom. Under processen håller Migrationsverket kompletterande asylutredningarna, tortyrskadeutredning och begär kompletterande yttranden. Migrationsverkets handläggning avseende sökandens hälsotillstånd kan dock ifrågasättas, eftersom det tar oskäligt lång tid att besluta om tortyrskadeutredning trots att det funnits ett angeläget behov. Detta kan ha påverkat utfallet. Ärendet rör främst risken att tillskrivas en religiös tillhörighet. Under respektive asylutredning ges möjlighet att fritt berätta om skyddsskäl.

I sitt beslut anför Migrationsverket att sökandena varken har bevisat att de har konverterat på grund av en genuin religiös uppfattning eller att de riskerar skyddsgrundande behandling med anledning av en tillskriven religiös tillhörighet på grund av en påtaglig hotbild. Generellt sett är Migrationsverkets beslut och konsekvensanalys omfattande, i beaktande av samtliga riskfaktorer. Migrationsverket tar hänsyn till omfattande bevisning kopplad till hotbilden. Dock ställs mycket höga krav på den bevisning som skickats in till Migrationsverket avseende hotbilden och tidigare tortyr; ca 50 st handlingar. Beträffande Migrationsverkets bedömning av respektive konversion ställs i synnerhet krav på sökandenas respektive känslomässiga tankeprocess. *Asylansökan avslogs.*

Foto: Esaja Ekman

BESLUT AV DEN 23 SEPTEMBER 2020

Sökanden söker asyl på nytt efter att det ursprungliga utvisningsbeslutet har preskriberats. Sökanden har tidigare lämnat in ett klagomål till FN, men inhibition beviljades inte. Klagomålet avskrevs i samband med att sökanden lämnade in en ny asylansökan till Migrationsverket. Under utredningen konstaterar utredaren att det inte föreligger höga krav på avancerade intellektuella resonemang, men på personliga trosupplevelser i form av känslor och tankar. Trots detta ställer utredaren dock frågor som kräver omfattande kunskap om särskilda och komplexa historiska schismer inom kristendomen och det svenska statsskicket, till exempel: "På Irland är det en pågående konflikt mellan katoliker och protestanter? Jag ifrågasätter därför hur påläst du är om religionen du har valt att konvertera till." och "Känner du till att Sverige är sekulärt och att kyrkan är skild från staten? Hur kopplar du det till kristendomen?" I motsats till vad Migrationsverket anför i början av utredningen fordrar frågorna höga kunskapskrav och höga krav på intellektuella resonemang angående komplexa ämnen.

I sitt beslut anför Migrationsverket att den skriftliga bevisningen inte ges något högt bevisvärde. Även hot på sociala medier tillmäts ett lågt bevisvärde med hänsyn till att avsändarna inte kan identifieras. Migrationsverkets bedömning utgår i huvudsak från sökandens kunskaper om den kristna tron och djupa resonemang angående den personliga tron. Sökandens personliga trosupplevelser och, särskilt, hur sökanden praktiserar sin tro ges ett alltför lågt bevisvärde beträffande bedömning av om sökandens tro är genuin. Migrationsverket beaktar inte tillräckligt sökandens utbildningsbakgrund. Dessutom beaktar Migrationsverket inte heller i tillräcklig mån tiden som sökanden angett att han varit kristen.

I beslutet framgår det tydligt att Migrationsverket vid bevisvärderingen ställer höga krav på kunskap: "Migrationsverkets utredare tog då upp den sedan länge pågående konflikten mellan protestanter och katoliker på Nordirland [...] Du förklarade dock detta som kulturella skillnader och att inte alla deltar i konflikter inom kristendomen [...] Det faktum att du inte har resonerat kring kristendomens mindre positiva sidor tyder ytterligare på att ditt beslut att konvertera inte grundar sig i en stark personlig övertygelse utan [...] önskan om ett socialt sammanhang." Migrationsverkets bedömning ställer höga krav på särskilda kunskaper och slutsatsen är godtycklig, i direkt kontrast till vad sakkunniga uttryckt i de intyg som åberopats. *Asylansökan avslogs.*

KLAGOMÅL TILL FN

URVAL AV ÄRENDEN SOM BEVILJATS INHIBITION

I denna del presenteras ett urval av ärenden där klagomål har lämnats till FN:s kommitté mot tortyr (CAT) och eller till FN:s människorättskommitté (HRC). Ett klagomål kan lämnas till en FN-kommitté efter att de nationella rättsmedlen anses uttömda. Under en asylprocess får en asylsökande möjlighet att berätta om samtliga asylskäl. Migrationsverket fattar sedan beslut i ärendet. Om asylansökan avslås kan beslutet överklagas till Migrationsdomstolen och sedan även till Migrationsöverdomstolen.

Efter det anses de nationella rättsmedlen i Sverige vara uttömda. Det finns då i vissa fall möjlighet att lämna in ett klagomål till någon av FN:s kommittéer som finns för att tillse att FN:s internationella konventioner efterföljs av de stater som tillträtt konventionerna.

För en asylsökande är det främst två konventioner som är aktuella, dels FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (Tortyrkonventionen), dels FN:s konvention om medborgerliga och

politiska rättigheter (ICCPR). Sverige har tillträtt båda dessa konventioner. Om det finns grund att tro att Sverige i ett individuellt fall bryter mot några rättigheter i dessa konventioner kan klagomål lämnas in till FN:s kommitté mot tortyr avseende Tortyrkonventionen eller FN:s kommitté för mänskliga rättigheter avseende ICCPR.

För att lämna in ett klagomål krävs att samtliga inhemska rättsmedel har uttömts och att ärendet inte tidigare har prövats i en internationell instans. Skandinaviska Människorättsadvokaterna har lämnat in 47 klagomål som rör asylsökande som bland annat har åberopat konversion som skyddsskäl. I 15 av dessa klagomål har FN beslutat att inhibera det svenska utvisningsbeslutet, vilket innebär att FN skickar en begäran till Sverige om att verkställigheten av det svenska utvisningsbeslutet tillfälligt stoppas medan saken tas upp till prövning i FN. FN-kommittéerna meddelar beslut om inhibition i samband med att klagomålet registreras. I 17 av dessa fall har ärendena inte inhiberats, men ändå tagits upp till

sakprövning. Om ärendet inhiberas kommer Migrationsverket besluta om verkställighetshinder vilket gör att den asylsökande leva lagligt i Sverige under hela tiden som ärendet prövas i FN. Processen i FN tar flera år och sker genom skriftväxling mellan den asylsökande och företrädare för den svenska staten. Efter att båda parter har fått yttra sig prövas ärendet av en kommitté som träffas 2-3 gånger per år för att fatta beslut.

Om FN-kommittén kommer fram till att en utvisning skulle innebära en kränkning av en FN-konvention som staten har tillträtt uppmannas

staten att ompröva utvisningsbeslutet. Ett FN-beslut blir således inte direkt bindande för staten, men staten ombeds att meddela FN vilka åtgärder som vidtagits för att beakta kommitténs beslut. Processen i FN-kommittéerna är så tidskrävande är att den asylsökandes ärende ofta hinner preskriberas i Sverige, vilket sker fyra år efter grundbeslutet vunnit laga kraft, vilket innebär att den asylsökande får möjlighet att ansöka om asyl på nytt i Sverige. Det finns då inte något utvisningshot längre, varför processen i FN ofta avskrivs innan beslut hinner komma.

Nedan presenteras en kort analys av fem ärenden där klagomål har lämnats till antingen FN:s kommitté mot tortyr eller FN:s människorättskommitté. I samtliga fall har den aktuella kommittén beslutat om inhibition så att verkställigheten av det svenska utvisningsbeslutet tillfälligt. Beslutsunderlaget redovisas inte. Därmed går det inte att utläsa grunderna för varför ett specifikt ärende inhiberas. Det går dock i följande sammanställning att skönja vissa samband mellan de olika ärendena.

HRC:s beslut av den 21 maj 2020

- Konverterat från islam till kristendom
 - Skriftlig bevisning
- Konkret risk för tillskriven religiös tillhörighet
 - Bilder kopplat till manifestering av religiös uppfattning (sociala medier)
 - Hot (sociala medier)
 - Tatuering/-ar
- Etnicitet: hazara (hotbild)
- Avsaknad av faktiskt socialt nätverk i hemlandet
- Brister i den svenska asylprocessen

CAT:s beslut av den 1 september 2020

- Konverterat från islam till kristendom
 - Skriftlig bevisning
- Nedstt hälsotillstånd: epilepsi
- Risk för tillskriven religiös tillhörighet
- Etnicitet: hazara (hotbild)
- Avsaknad av faktiskt socialt nätverk i hemlandet
- Brister i den svenska asylprocessen

CAT:s beslut av den 24 juli 2020

- Konverterat från islam till kristendomen
 - Skriftlig bevisning
- Konkret risk för tillskriven religiös tillhörighet
 - Bilder kopplat till manifestering av religiös uppfattning (sociala medier)
 - Hot (sociala medier)
- Etnicitet: hazara
- Avsaknad av faktiskt socialt nätverk i hemlandet
- Brister i den svenska asylprocessen: sökandens konversion har inte prövats i sak

CAT:s beslut av den 8 februari 2021

- Konverterat från islam till kristendomen
 - Skriftlig bevisning
- Risk för tillskriven religiös tillhörighet
 - Bilder kopplat till manifestering av religiös uppfattning (sociala medier)
- Bevisning som visar på att sökanden tidigare utsatts för förföljelse och tortyr i hemlandet
- Etnicitet: hazara
- Avsaknad av faktiskt socialt nätverk i hemlandet
- Brister i den svenska asylprocessen

CAT:s beslut av den 18 mars 2021

- Konverterat från islam till kristendomen
 - Skriftlig bevisning
- Risk för tillskriven religiös tillhörighet
- Avsaknad av faktiskt socialt nätverk i hemlandet
- Hotbild i hemlandet mot mannen i familjen på grund av ett tidigare ingånget illegalt äktenskap med en kvinna som redan var bortlovad
 - Uppgifter bedömts trovärdiga av Migrationsverket. Dock ansåg Migrationsverket att det fanns internflyktsalternativ.
- Etnicitet: hazara
- Den kvinnliga sökanden på grund av kön
- Bevisning som visar på att ena sökanden lider av posttraumatiskt stressyndrom (PTSD)
- Brister i den svenska asylprocessen: respektive sökandens konversion har inte prövats i sak

SLUTSATSER

I samtliga ärenden som redovisats har den sökande åberopat multipla riskfaktorer. Utöver den sökandes konversion från islam till kristendom har bland annat följande riskhöjande faktorer åberopats: hälsotillstånd, tidigare utsatt för skyddsgrundande behandling, öppna manifestationer av religiös uppfattning på sociala medier, hot kopplat till religiös uppfattning eller annan konkret hotbild, etnicitet, kön, tatueringar och avsaknad av socialt nätverk. Ansvarig FN-kommitté har sannolikt, efter en helhetsbedömning, beviljat inhibition på grund av de olika riskhöjande faktorerna. I flera av de redovisade ärenden har den/de sökande inte överhuvudtaget fått sin nya religiösa övertygelse prövad i sak i den svenska processen. Vid en riskkonsekvensanalys dras troligen slutsatsen att riskerna kopplat till konversionen inte prövats i tillfredsställande mån och att inhibition måste beviljas.

SLUTORD

ÄR DEN JURIDISKA PROCESSEN FÖR
ASYLSÖKANDE KONVERTITER RÄTTSSÄKER NU?

”ATT VARA LIKA INFÖR LAGEN MÅSTE BETYDA ATT DOMSLUT PER DEFINITION VARKEN FÅR BEROR PÅ VEM SOM DÖMER ELLER PÅ VEM SOM DÖMS. SÅ SER BEDÖMNINGEN HOS ANSVARIG MYNDIGHET I DAG INTE UT. SVERIGE ÄR LÅNGT IFRÅN DET HUMANITÄRA MÖNSTERLAND VI IBLAND YVES ÖVER”.

- MARIA LUDVIGSSON, SVENSKA DAGBLADET

Denna rapport visar att den juridiska processen för asylsökande konvertiter inte är rättssäker ännu. Det är fortsatt tydligt att expertkunskap gällande konversion saknas hos Migrationsverket och Migrationsdomstolen, vilket skapar godtyckliga bedömningar.

Att vara lika inför lagen betyder att beslut och domar från rättsliga instanser varken får beror på vem som dömer eller på vem som döms. Av riktlinjer från FN:s flyktingorgan UNHCR gällande bedömning av religionsbaserade asylskäl följer att ”detaljerad sakkunskap är inte samma sak som den sökandes genuina övertygelse”. Migrationsverket och Migrationsdomstolen kräver emellertid fortfarande att konvertiter skall påvisa muntliga kunskaper om ”centrala delar” eller ”huvuddragen” av kristen tro. Den mest avgörande frågan som behöver besvaras för att konvertiter skall tillförsäkras en rättssäker prövning av sina asylskäl, är hur Migrationsverkets handläggare skall tillförsäkras nödvändig kompetens för att avgöra vad som kan anses vara centrala delar eller huvuddrag inom kristen tro, för att kunna bedöma om en sökande är genuin kristen eller inte. Den andra avgörande frågan är hur Migrationsverket skall tillse att verkets handläggare beaktar och följer rättspraxis från internationella instanser för mänskliga rättigheter, som Europadomstolen och FN:s kommittéer.

Det är en grundläggande mänsklig rättighet att konvertera och ha möjlighet att manifesteras sin tro öppet och synligt. Det är också en mänsklig rättighet att få en rättssäker och objektiv prövning av sina asylskäl.

Foto: Esaja Ekman

VÄLKOMMEN ATT KONTAKTA
MÄNNISKORÄTTSDADVOKATERNA VIA
INFO@MRADVOKATERNA.SE
MANNISKORATTSDADVOKATERNA.SE

VI FINNS I
UPPSALA
STOCKHOLM
SÖDERTÄLJE

**MÄNNISKORÄTTSD-
ADVOKATERNA**